

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

Resultaten inventarisatie onder gemeenten naar stand van zaken implementatie VN-Verdrag inzake rechten van personen met een beperking

Meting 4 (2021)

[Eerder metingen zijn uitgevoerd 2018, 2019 en 2020]

Datum uitgezet: 7 december 2020

Datum sluiting: 2 februari 2021

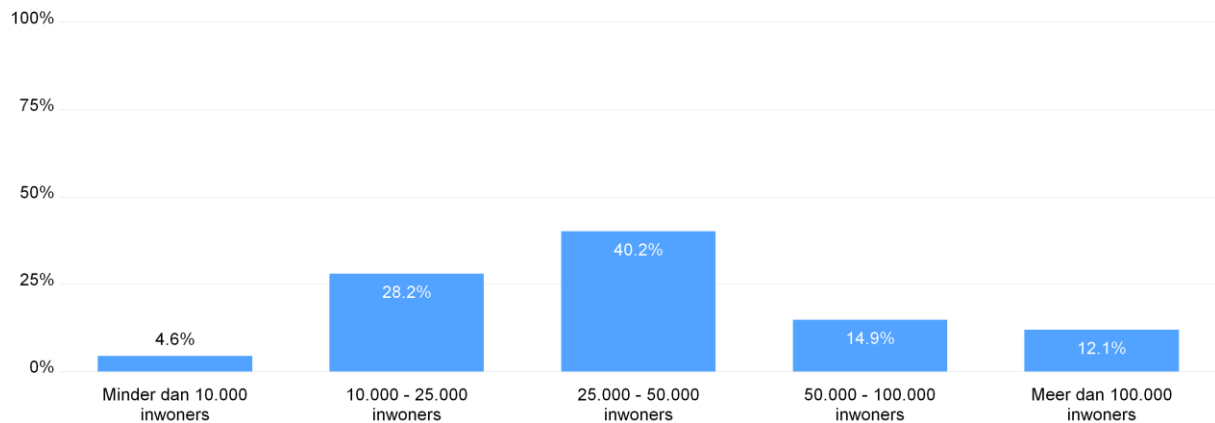
Respons

	Aantal gemeenten ¹
--	-------------------------------

Volledig ingevuld	154
Onvolledig ingevuld	21

¹ Voor deze rapportage zijn 175 ingevulde vragenlijsten gebruikt van 173 gemeenten. Bij twee gemeenten is de vragenlijst door verschillende personen ingevuld, met rijke commentaren.

1. Hoeveel inwoners heeft de gemeente waarvoor u de vragenlijst invult?

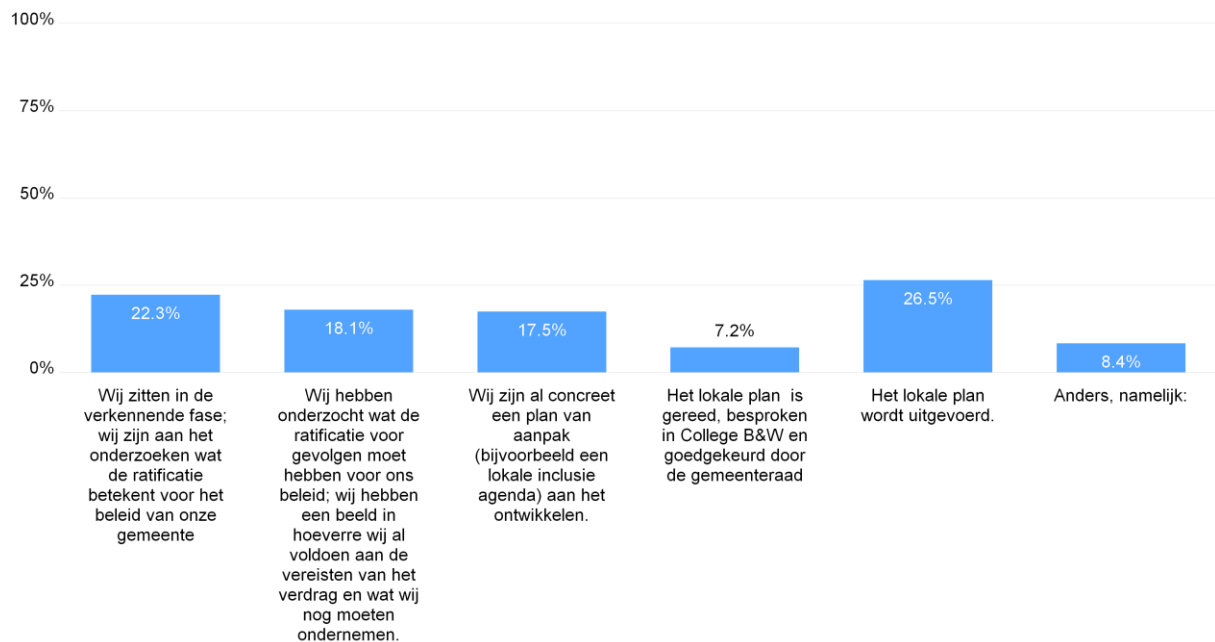

Observaties

Totaal

174

2. In welke fase bevindt uw gemeente zich m.b.t. de implementatie van het VN-verdrag?

Observaties

Totaal

166

Gegeven toelichtingen bij antwoordoptie:

Verkennde fase

- Hebben een beeldvormende vergadering met de gemeenteraad gehad. Daar is uit naar voren gekomen dat we ons in eerste instantie gaan richten op fysieke toegankelijkheid. Daarvoor is een nulmeting gepland van de openbare ruimte en de openbare gebouwen in de vier

hoofdkernen van de gemeente. Volgend jaar zal er een plan gemaakt worden. Daarnaast wordt er al wel werk gemaakt van de toegankelijkheid van brieven en communicatie-uitingen van de gemeente. Ook wordt er al werk gemaakt van fysieke toegankelijkheid van busstations.

- Er zijn veel praktische voorbeelden van inclusie in de gemeente Lochem te vinden; mantelzorgers en andere vrijwilligers inwoners die hun mede Lochemenaren een handje helpen. Algemene voorzieningen die toegang bieden aan inwoners met een beperking. Het past bij de gemeente om niet opnieuw het wiel uit te willen vinden en vraaggericht te werk te gaan. Daarom willen we eerst een aantal quick scans uitvoeren om in kaart te brengen wat er al is, alvorens we, samen met inwoners bepalen waar er nog aanvulling nodig is.
- Vanwege organisatorische problemen is er weinig ruimte om beleid te maken en uitvoering op te pakken.
- Er is nog geen opdracht van het college om aan de slag te gaan, al hebben collega's dat wel geprobeerd.
- Wij pakken dit project organisatie-breed op. In oktober leggen wij een concept Lokale Inclusie Agenda voor aan de raad. Momenteel zijn we behoeften van externe mensen en organisaties aan het onderzoeken, op basis waarvan wij samen met hen de LIA zullen opstellen.
- Beekdaelen is een fusiegemeente (sinds 2019 ontstaan) en is de afgelopen 2 jaar bezig geweest met harmonisatie van bestaand beleid. Dit onderwerp is nog niet aan de orde gekomen.
- Er zijn in de gemeente Laarbeek heel veel activiteiten en andere regelingen die zich al bezig houden met inclusie. Er is nog geen overkoepelend geheel (Lokale inclusie agenda).
- Wij stellen geen separatie inclusieagenda op, omdat alle beleid inclusief moet zijn.
- Wij hebben sinds 2018 de Alkmaarse Diversiteitsagenda waarin al veel inclusiebeleid uitgewerkt is. Maar er ontbreekt nog expliciet beleid op toegankelijkheid. Dit zijn wij nu verder aan het uitwerken.
- We hebben bijna in kaart gebracht wat we allemaal al doen en welke mogelijkheden er zijn richting de toekomst.
- We hebben momenteel een personeelstekort. Ook de tijdelijke vacatures kunnen niet worden ingevuld. Er bestaat een vacature voor beleid Wmo. Binnenkort besteden we in het te ontwikkelen integrale beleidsplan aandacht aan het onderwerp inclusie.
- De verantwoordelijk wethouder heeft in de gemeenteraad toegezegd in 2021 te komen met een LIA - > Lokale Inclusie Agenda voor Capelle aan den IJssel.
- De gemeente Houten is bezig met de ontwikkeling van een lokale inclusie agenda. Binnen de Sociale Koers van Houten en diverse andere domeinen gebeurt al veel op het gebied van het versterken van inclusie, maar dit gebeurt niet altijd onder de noemer van inclusie en ook zijn er wellicht nog lacunes. Wij zijn bezig met het inventariseren van de stand van zaken binnen de gemeente Houten en hebben een eerste start gemaakt in het inventariseren van de behoeften van inwoners en het informele en formele veld. Op basis hiervan wordt (eind Q1 2021) een eerste inclusie agenda opgesteld.
- De intentie voor een inclusie agenda bestaat al langere tijd; gezien beperkte capaciteit kan deze vooralsnog niet ontwikkeld worden. We streven ernaar in Q3 van 2021 een begin te kunnen maken.
- Op dit moment hebben we ambtelijk uitgezocht wat de ratificatie voor ons beleid betekent. Dit moet nog worden gecommuniceerd met het college van B&W en de gemeenteraad. Begin 2021 is het de bedoeling om de monitor VN-Verdrag Handicap te verspreiden in onze gemeente (zowel intern als extern), zodat we een beeld krijgen in wat we al doen in het kader van toegankelijkheid en wat er nog mist. Op basis hiervan willen we de lokale inclusie agenda vormgeven.
- Voor volgend jaar staat een plan van aanpak op het programma.

- Hebben al wel de toegankelijkheid van onze website veranderd en aangepast.

We hebben onderzocht wat de ratificatie voor onze gemeente betekent

- We hebben een intentieverklaring ondertekend. Daarnaast is in verschillende beleidsprogramma's het onderwerp toegankelijkheid een plek gegeven. Verder hebben we regelmatig overleg met het gehandicaptenplatform en vindt over en weer een zinvolle afstemming plaats over de invulling en uitvoering van onderwerpen op de inclusieve agenda.
- Wij starten het participatietraject voor het opstellen van een lokale inclusieagenda dit jaar.
- We weten welke stappen er gezet moeten worden en willen nu zo efficiënt mogelijk toegroeien naar een systeem waarbij in alle facetten inclusie wordt meegenomen zonder hiervoor een aparte inclusieagenda op te stellen.
- Dit gaan we in de 2e helft 2021 concreet maken. Voor de eerste helft zijn er andere prioriteiten gesteld.
- Het is onderwerp van onderzoek door de Rkc. De uitkomsten daarvan geven voldoende handvatten voor een vervolg op de aanpak die we hadden ingezet.
- Stagiaire heeft onderzoek gedaan naar de stand van zaken.
- De inventarisatie zit in een afrondende fase.
- Volgende maand wordt gestart met het ontwikkelen van lokale inclusie agenda, die medio 2021 gereed moet zijn.

Wij zijn al concreet een plan van aanpak aan het ontwikkelen

- De lokale inclusie agenda is al door het college en de commissie en komt volgende week in de raad.
- Als gemeente voeren we veel activiteiten uit die passen binnen de kaders van het VN-verdrag. Nu zijn we bezig om daarin meer focus aan te brengen, omdat allerlei onderwerpen onder dit VN-verdrag te scharen vallen. Selectie en het stellen van prioriteiten zijn noodzakelijk.
- De LIA is samengesteld met onze werkgroep ervaringsdeskundigen maar is nog in concept. We willen nog wat zaken aanscherpen en een begroting bijvoegen. Onderwijl zijn er wel al activiteiten uitgevoerd bv.. voor de week van de toegankelijkheid (2019 en 2020), een ideeënwedstrijd, verbeteringen aangebracht in de fysieke toegankelijkheid, samenwerking van diverse partners.
- Er ligt een rapport en concept projectplan, dat geactualiseerd en nader uitgewerkt wordt tot uitvoeringsplan. We zitten tussen punt 3 en 4 in.
- De gemeente Katwijk werkt met een Maatschappelijke Agenda (beleidskader). In de Maatschappelijke Agenda wordt gesteld dat toegankelijkheid als rode draad door alle domeinen heenloopt. Dit is ook vastgesteld door het college en de gemeenteraad. Daarnaast werken wij met een uitvoeringsagenda, waarmee we concreet invulling geven aan het VN-Verdrag Handicap. Deze agenda wordt ook uitgevoerd. De agenda is niet goedgekeurd door de gemeenteraad.
- De startnotitie is in afrondende fase. Hierin staat uitgewerkt hoe we de komende jaren willen toewerken naar een inclusie-agenda. We hebben voor deze nota vooral de input van ervaringsdeskundigen gevraagd. voor de verdere uitwerking willen we ook lokale ondernemers, maatschappelijke organisaties en verenigingen betrekken.
- Vanaf 2016 start met VN-verdrag Handicap, in de vorm van bijeenkomsten. Vanaf 2020 apart implementatieprogramma gestart.
- eerste kwartaal 2021 oplevering inclusie-agenda gepland, overigens worden er al delen van uitgevoerd.
- Presentatie voorbereid en besproken met portefeuillehouder.

- De eerste versie is aangehouden door het college. Nu komt er een tweede versie. Bedoeling was Q1 2021, maar ik voorzie alweer vertraging.
- Onze Lokale Inclusie Agenda (gezamenlijk van twee gemeenten: Maasdriel en Zaltbommel) is gereed en ligt op dit moment ter advisering bij onze adviesraden. De Lokale Inclusie Agenda staat geagendeerd voor de gemeenteraadsvergadering van april 2021.
- In de vorm van een scriptie is er uitgebreid onderzoek verricht naar de stand van zaken wat betreft inclusie op Terschelling. Uit dat onderzoek is gebleken wat al gaat goed en waar nog aandacht nodig is. Aan de hand van die gegevens wordt er een Lokale Inclusie Agenda ontwikkeld. Ook is er gesproken met professionals, de minister van gehandicaptenzaken en iemand van het eiland Gotland (Zweden), omdat Zweden al heel ver is met de implementatie van het verdrag. Uit die gesprekken zijn veel tips en mogelijke oplossingen gekomen die specifiek voor een eiland gelden.

Plan van aanpak is gereed, besproken in B&W en goedgekeurd door de gemeenteraad

- De agenda Open Stad (het plan) ligt voor bij de raad, waarschijnlijk begin januari wordt de agenda behandeld
- Dit betreft met name de toegankelijkheid openbare ruimte. Los van de uitvoering zijn er op basis van andere regelgeving binnen onze gemeente de nodige ontwikkelingen, denk aan programma's als 'Klinkende taal'
- Het plan is destijds vastgesteld in 4 colleges (Grootegast, Leek, Marum en Zuidhorn) in verband met een aankomende herindeling (nu Westerkwartier). We kijken nu met betrokken partijen wat de stand van zaken is van agenda en op basis daarvan door ontwikkelen.
- In 2021 gaan wij een uitvoeringsplan maken.
- We hebben het ingebed in ons Integraal Sociaal Beleid
- Tijdens de ontwikkeling van het lokale inclusie plan (beleidsstuk inclusie "Met z'n allen, heel gewoon") zijn ook al acties uitgevoerd. Op 12 januari is het beleidsstuk vastgesteld door de raad.
- Aan de hand van de thema's van de VNG Iedereen Doet Mee hebben wij actiepunten benoemd. Daarnaast hebben wij zelf nog twee thema's toegevoegd, namelijk 'burgerbetrokkenheid' en 'de gemeente als organisatie zelf'. Binnen diverse thema's zijn reeds ambtenaren actief bezig om onderwerpen in hun dagelijks werk in de uitvoering en het beleid mee te nemen. Hierbij betrekken wij ervaringsdeskundigen, leden van een cliëntenraad Gehandicapten en daar waar nodig externe partners. Momenteel zijn wij in afwachting van een programmamanager die nog meer de thema onderwerpen in de verschillende domeinen gaat doorzetten. Het uiteindelijke doel is om inclusie (design for all principe) onderdeel van het dagelijks en regulier werk te maken.
- Het plan is vastgesteld. Er was door bezuinigingen nog geen geld voor de uitvoering. Op dit moment ligt er een voorstel voor financiering bij de gemeenteraad.
- Je kunt maar 1 punt aanvinken. Het plan is gereed en wordt op dit moment gekeken hoe we het gaan uitvoeren. Op verschillende punten wordt er al uitvoering aan gegeven.

Plan van aanpak wordt uitgevoerd

- Lokale plan in gereed en vastgesteld door college. Er is niet voor gekozen om deze te laten goedkeuren door gemeenteraad. Wel voor de raad geïnformeerd voor de voortgang van de verschillende onderdelen.
- Het lokale plan (LIA) is juli 2020 goedgekeurd en inmiddels in uitvoering gebracht. Zo zijn we gestart met opleidingstrajecten voor medewerkers van de afdeling communicatie, wordt er hard gewerkt aan het toegankelijk maken van websites, is een inclusieparagraaf opgenomen in voorstellen voor gemeente en raad en zijn we momenteel bezig met het opstarten van

verschillende werkgroepen waarin zowel ambtenaren alsook ervaringsdeskundigen participeren om invulling te geven aan verschillende projecten zoals genoemd in het lokale plan

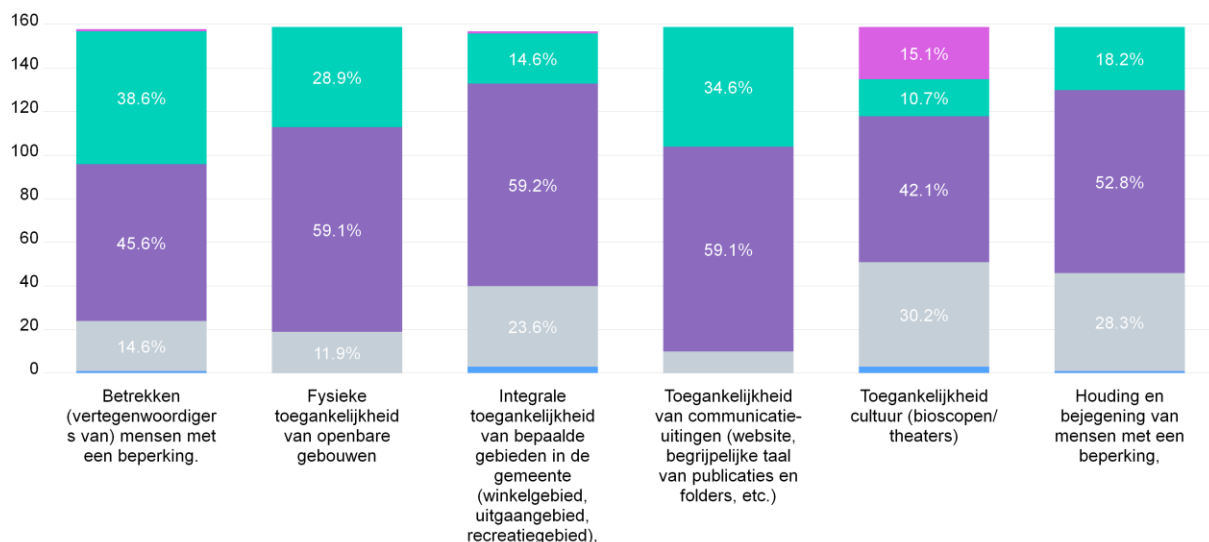
- De lokale inclusie-agenda is in 2018 door het college vastgesteld. Uitvoering van de agenda gebeurt door het platform Beek voor iedereen. Onlangs is een en ander geëvalueerd en is besloten het platform (en haar activiteiten) nog een tweetal jaren te ondersteunen.
- Sinds herfst 2019 zijn we gestart met de uitvoering van het plan. Door corona heeft de uitvoering vertraging opgelopen. Aantal zaken zijn reeds gerealiseerd, zoals het ontwikkelen van een integraal screeningsinstrument, screenen van 10 panden met een publieke functie, testpanel van ervaringsdeskundigen voor screenen van gemeentelijke communicatie..
- November 2020 is de toegankelijkheidsagenda vastgesteld door de gemeenteraad. Inmiddels zijn wij bezig met de uitvoering.
- 2020 was het eerste jaar voor de uitvoering van de meer-jarenagenda
- de agenda en het uitvoeringsprogramma zijn in juni 2020 door de raad vastgesteld. daarvoor was er een plan 2007-2011 en een plan 2012-2018
- In april is het plan vastgesteld in college, helaas is uitvoering beperkt uitgevoerd ivm Covid Actieplan wordt nu aangepast voor 2021
- Hier vind u onze Agenda Amersfoort Toegankelijk 2021:<https://www.amersfoort.nl/amersfoort-toegankelijk-1.htm>
- Begin 2020 is een Actieprogramma VN-verdrag vastgesteld door ons college. Dat plan is onze lokale LIA en is opgesteld samen met de werkgroep VN-verdrag waarin ervaringsdeskundigen met diverse handicaps zitting hebben (en in enkele gevallen hun begeleiders, St.MEE, St. ORO). Heel recent is het gelukt om ook in contact te komen met 2 lokale zelfhulpgroepen voor mensen met een auditieve beperking. We zullen hen ook benaderen om een vertegenwoordiger voor de werkgroep af te vaardigen. De uitvoering loopt ondanks corona voorspoedig. Er zijn al mooie resultaten geboekt.
- Niet van toepassing
- We hebben in 2018 al een plan opgesteld. In 2021 maken we hier een vervolg op
- het plan, bouwen aan de toekomst, is al gepubliceerd op de VNG-pagina, na de vorige peiling
- Wij hebben in 2018 een dienstverleningsovereenkomst getekend met Ongehinderd. Zij zijn vervolgens gemeentelijke en publieke gebouwen gaan toetsen op toegankelijkheid volgens het landelijk keurmerk en stelden rapporten op met verbeterpunten. Het aanpassen van de locaties laat nog op zich wachten in verband met ontbreken van budget. Een inclusieve samenleving gaat natuurlijk verder dan toegankelijkheid gebouwen. Daar heb ik momenteel geen zicht op. Verder speelt tekort aan capaciteit ook een rol.
- We werken samen met 'koplopers inclusie' en benutten kansen waar deze zich voordoen. want niet alle onderdelen uit het oorspronkelijke plan blijken in de praktijk werkbaar.
- Het tweede plan van aanpak is opgesteld en wordt binnenkort vastgesteld, we zijn wel alvast bezig met de uitvoering ervan.
- Lokale plan is gereed en waar mogelijk uitgevoerd, maar er is op enkele punten vertraging door de Corona maatregelen
- De lokale inclusieagenda wordt uitgevoerd. Loopt van 2017-2019 dus is aan een update toe
- In september 2019 is het plan vastgesteld. Uitvoering van de actiepunten is in volle gang.

Anders

- Eerste verkennende fase afgerond. Geen vervolg.
- Er is geen os plan van aanpak voor dit thema, maar terugkerend onderwerp bij de WMO.
- Er is per 1 januari 2020 een lokaal beleidsplan sociaal domein van kracht dat "Iedereen doet mee!" heet. Dit is een integraal lokaal beleidsplan

- Gemeenteraad heeft het college verzocht om in 2021 een actieplan inclusieve samenleving op te stellen, samen met het maatschappelijk veld
- Het plan is in College B&W geweest, nog niet in gemeenteraad. Delen van het plan worden nog verder ontwikkeld, maar inclusie wordt al wel bij een aantal grote projecten, mn fysiek domein, bewust meegenomen.
- In Amsterdam zijn de 10 speerpunten van de inclusie agenda begin 2020 vastgesteld en vervolgens verwerkt in de voortgangsrapportage toegankelijkheid 2020. Deze is recent vastgesteld door het college.
- onderdeel van nota Sociaal Domein en feitelijk handelen
- VN-verdrag Handicap zit in ons algemeen beleidsplan Maatschappelijke ondersteuning. Iedereen doet, ongeacht de beperking, mee in de samenleving van Midden-Delfland. We hebben ook een subsidierelatie met VTV (Vrijtijdsbesteding, Thuismaatjes en Vormingsactiviteiten). VTV biedt mensen met een beperking diverse groepsactiviteiten in onze regio aan. Daarnaast biedt VTV Maatjes op Maat en 1 op 1 sportbegeleiding met de Beweegcoach.
- We hebben geen apart (beleids)plan vastgesteld. We hebben besloten om zowel in sociale alsook fysieke plannen heel praktisch steeds aandacht te hebben voor kwetsbare en gehandicapte mensen. Concreet betekent dit dat Toegankelijkheid breed de aandacht krijgt in alles wat we doen.
- We hebben geen apart beleidsplan gemaakt. We hanteren wel het uitgangspunt dat dienstverlening en voorzieningen toegankelijk moeten zijn voor iedereen. Bovendien hebben we op een aantal punten concrete afspraken gemaakt met de adviesraad en andere partners.
- Wij doorlopen het proces voor een tweede keer
- Wij hebben de verkennende fase doorlopen. Een opdracht voor het ontwikkelen van een LIA is nog niet verleend.
- Wij hebben een LIA gehad voor 2018-2019. Deze is uitgevoerd, geëvalueerd en er is een nieuwe versie opgesteld voor 2020-2021. De gemeenteraad heeft daar onlangs mee ingestemd.
- Wij hebben met de clientadviesraad gekeken of wij een groep van ervaringsdeskundigen konden samenstellen om zo een begin te maken aan een lokale inclusieagenda. Het is nog niet gelukt om een groepje samen te stellen. Wat wel lukt is, is de integratie van het onderwerp toegankelijkheid/inclusie in verschillende beleidstukken. Ook bij nieuwe ontwikkellocaties wordt toegankelijkheid meegenomen, zowel in de buitenruimte als in gebouwen.

3. In het VN-verdrag worden verschillende domeinen genoemd waarop beperkingen moeten worden weggenomen. Kunt u van onderstaande domeinen aangeven in hoeverre daar in uw (voorgenomen) beleid aandacht voor is (meerdere antwoorden mogelijk) [1]

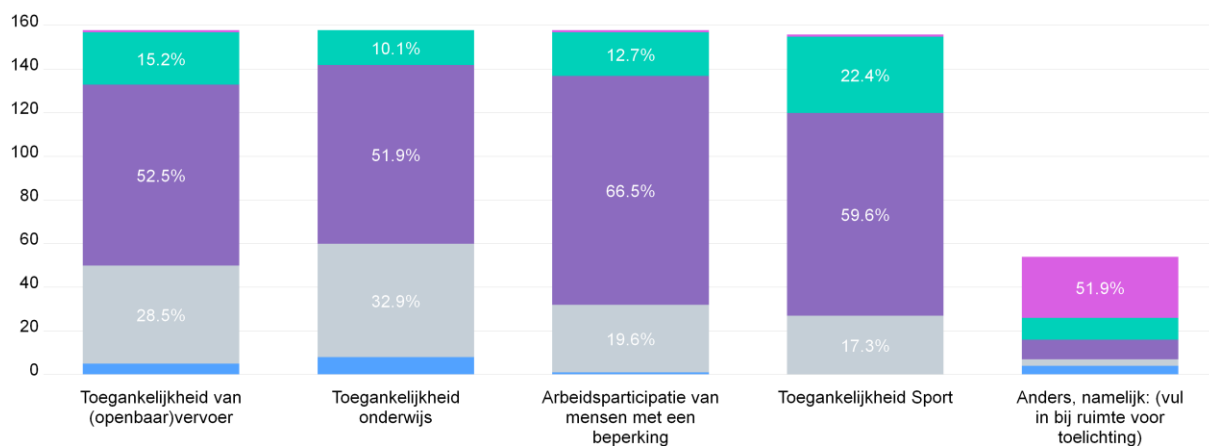
Observaties

Totaal

160

3. In het VN-verdrag worden verschillende domeinen genoemd waarop beperkingen moeten worden weggenomen. Kunt u van onderstaande domeinen aangeven in hoeverre daar in uw (voorgenomen) beleid aandacht voor is (meerdere antwoorden mogelijk) [2]

Observaties

Totaal

160

Anders namelijk:

Geen aandacht

- De antwoorden bovenstaand zijn voornamelijk gericht op de inzet die gepleegd wordt om "ouderen" een gezonde en veilige leefomgeving te bieden, maar ook voor andere doelgroepen leiden deze acties tot betere toegankelijkheid. Zo zijn de bushaltes allemaal aangepast qua hoogte mbt instappen en zijn ribbelstroken aangebracht. Dit is oa een actie uit het uitvoeringsprogramma ouderen maar is tevens ook voor andere inwoners met een fysieke of visuele beperking van toepassing.
- ik gebruik deze mogelijkheid want al die scores zijn moeilijk te geven. Middelburg heeft een toegankelijkheidsagenda opgesteld die in beweging is op alle genoemde terreinen.
- Wij, als zeer kleine gemeente, proberen in dit kader een verbinding te leggen met andere initiatieven zoals 'Een tegen eenzaamheid' en 'Dementievriendelijke gemeente'. Het is voor ons ondoenlijk om overal aan mee te doen.
- Sommige onderdelen (zoals sport) hebben niet in de inclusieagenda aandacht gekregen, maar hier wordt wel vanuit andere beleidsterreinen op gefocust.

Weinig aandacht

- Op enkele beleidsterreinen is er mondjesmaat aandacht voor. Ik heb nog geen volledig beeld.
- Dit is een goede vraag. Dit is precies wat we in beeld willen krijgen. We schatten in: voor verbetering vatbaar, en daarom (vaak) weinig.
- Bij het opstellen van het actieplan is er nog weinig aandacht geweest voor structurele inbedding van processen die er voor zorgen dat ervaringsdeskundigen op tijd worden betrokken. Hierdoor is er scheefvorming in welke mate en wanneer ervaringsdeskundigen meepraten. Dat verschilt bij ons per domein. Het is daardoor wat lastig om al deze items goed te scoren. In de nieuwe agenda werken we aan de integraliteit van het onderwerp.

Veel aandacht

- In het PvA kiezen we nadrukkelijk als 1e stap voor bewustwording, intern en extern
- bewustwording heeft specifiek onze aandacht evenals borging van inclusie in uit te voeren acties vanuit het uitvoeringsprogramma en ons beleid.
- Al deze onderwerpen zijn in beeld om over in gesprek te gaan. Dit in gesprek gaan (als opmaat naar een lokale agenda) is door Corona nog niet gestart.
- Bij Toegankelijkheid cultuur, houding en bejegening van mensen met een beperking, arbeidsparticipatie van mensen met een beperking had ik graag de mogelijkheid Gemiddeld ingevuld. Tussen weinig en veel in. Daarnaast wordt er ook meer gestuurd op criterium Toegankelijkheid bij het beoordelen van een aanvraag voor subsidies in het sociaal domein, organiseren van evenementen of het inrichten van schoolspeeltuinen.
- De gesprekken met de ambassadeurs moeten nog plaatsvinden; de aandacht is afhankelijk van hun input
- Toegankelijkheid van de Openbare ruimte
- De opmerkingen zijn vanuit gemeentelijk perspectief. Ik kan mij goed voorstellen dat de stand van zaken een ander inzicht gaan geven dan de nu gegeven antwoorden.

Heel veel aandacht

- Het plan gaat met name uit van principes, gebaseerd op die in het VN Verdrag Handicap, en richt zich er vooral op met name de houding en bewustwording te vergroten, zodat de vraag

'maar kan iedereen meedoen?' een vast onderdeel wordt op alle terreinen. Op de gebieden waar een grote achterstand bestaat of waar een concrete vraag ligt van inwoners met een beperking wordt extra ingezet. Bijvoorbeeld, er bestond veel vraag naar toegankelijker en laagdrempeliger sportaanbod, daarom is daar een apart project voor gestart.

- Anders: We hebben een regiekamer in onze gemeente. In de regiekamer worden initiatieven op het gebied van ruimtelijke projecten besproken. In de regiekamer zit een afgevaardigde vanuit de sociale pijler met aandachtsgebied Wmo. Toegankelijkheid heeft een hoge prioriteit! En die gaat breed: van draaicirkels in slaapkamers tot bereikbaarheid van winkels en begraafplaatsen. Maar ook van plaats van ondergrondse afvalinzamelingspunten tot sociale uitgangspunten Omgevingswet.
- toegankelijkheid van horeca en het toerisme inclusiever maken zijn ook speerpunten voor de komende periode.
- Wij werken aan 9 aandachtsgebieden: 1. Gebouwen & Wonen 2. Openbare Ruimte 3. Informatie & Dienstverlening 4. Sport & Bewegen 5. Cultuur & Toerisme 6. Werk & Dagbesteding 7. Verkeer & Vervoer 8. Onderwijs & Ontwikkeling 9. Zorg & Ondersteuning
- Er is een Arnhemse Standaard Toegankelijkheid vastgesteld t.a.v. normen en proces (Niets over ons zonder ons). Met de implementatie hiervan is in 2020 een start gemaakt. Ook veel aandacht voor actuele thema's als: Toegankelijk stemmen, Openbare toiletten, Houd de lijn vrij!
- Toegankelijkheid van zorg is bij onze gemeente ook een belangrijk onderwerp.
- Toegankelijke en inclusieve dienstverlening door de gemeente zelf. Bejegening van mensen met een beperking. Bewustwording van inwoners, organisaties, ondernemers
- Waar 'geen' staat is dit omdat het onderwerpen betreft die in onze eerste 2-jarige Agenda (nog) niet als speerpunt zijn benoemd. Ook veel aandacht voor toegankelijkheid verkiezingen, in samenspraak met belangenorganisaties en werkgroep VN-verdrag. We waren voornemens om vóór, tijdens en na de verkiezingen de toegankelijkheid te toetsen. Door corona is dit maar deels mogelijk.
- Bewustwording, armoede, verkiezingen, ontplooiingsmogelijkheden, eenzaamheid

Niet van Toepassing

- Lastig om waardeoordeel hieraan te koppelen bij gebrek aan vergelijkingsmateriaal.
- Niet van toepassing
- Fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen: de gebouwen in het beheer van de gemeente zijn goed toegankelijk.
- Hierover is in onze gemeente nog geen besluit genomen.
- Er is op alle gebieden wel aandacht maar dit is nog niet vastgelegd in de beleidskaders. Bij het updaten van de beleidskaders wordt dit wel vastgelegd
- Middels gesprek met cliënten is er zeker aandacht, echter geen structureel beleid oid.

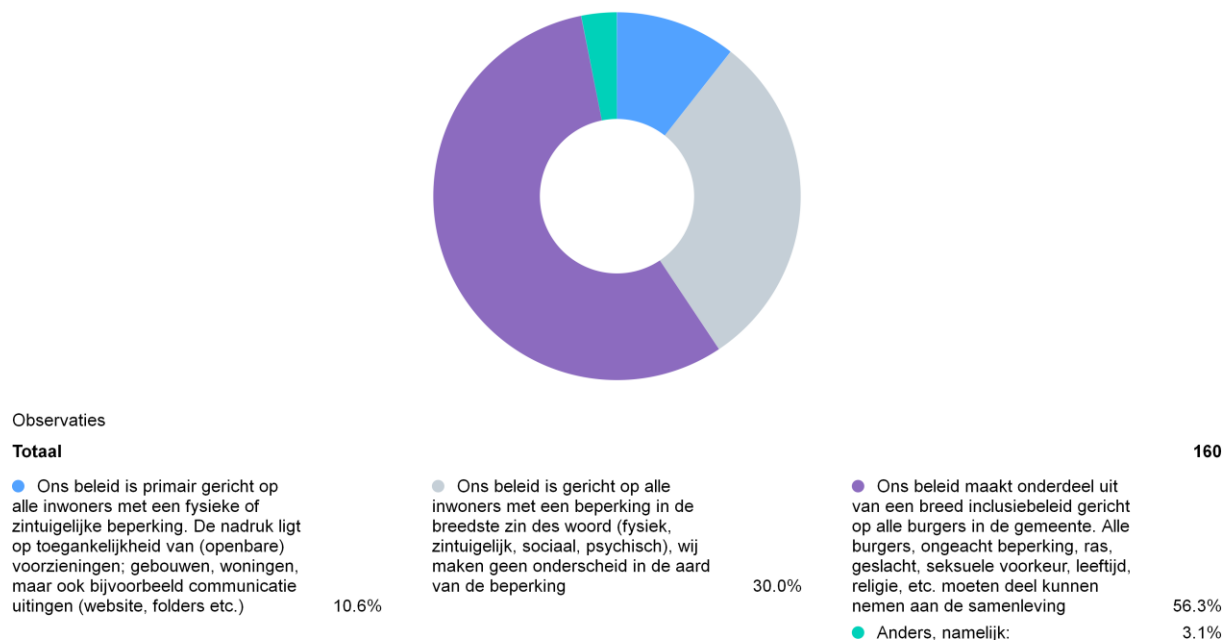
Gegeven toelichtingen

- Er lopen veel acties tegelijk om uitvoering te geven aan de implementatie van het VN-verdrag in Amsterdam. Op sommige onderwerpen staat dat er weinig aandacht is, maar dat is meer omdat de verantwoordelijkheid eigenlijk bij andere partijen ligt. Denk aan de teaters en bioscopen en het onderwijs en het OV. In Amsterdam wordt inclusie op dit gebied geagendeerd met de betrokken partijen. Daarnaast is er een subsidieregeling vastgesteld, waar externe partijen een aanvraag voor een financiële bijdrage kunnen indienen.
- je kunt alleen kiezen voor veel of weinig. Nuance ontbreekt. In onze gemeente is er gezonde aandacht. De antwoord mogelijkheden in dit veld zijn niet passend

- Wonen: bouwen van toegankelijke woningen en toegang op de woningmarkt voor iedereen.
- Het gat tussen weinig en veel is groot. In een aantal gevallen had "matig" ons beter gepast.
- Los van de Implementatie van het VN-verdrag Handicap zijn wij hiermee bezig.
- Wij zijn in de verkennende fase. Medio maart willen wij intern presenteren wat de elementen zijn voor een mogelijk plan van aanpak. De bovengenoemde voorbeelden van domeinen zijn in de oriënterende fase een goede input voor de verkenning.
- Voor mij niet bekend. zie vorige vraag. Ik heb helaas geen ruimte om dit te onderzoeken bij mijn collega/s van andere beleidsterreinen, maar het wordt onderdeel van ons integrale beleidsplan
- Wij zitten als gemeente nog in de verkennende fase, mede veroorzaakt door personele wisselingen.
- Toegankelijkheid bij stemmen (verkiezingen) - heel veel aandacht.
- Arbeidsparticipatie van mensen met een beperking valt onder verantwoordelijkheid van team werk. Daarom heeft dit geen specifieke aandacht in het beleidsstuk inclusie. Het gebeurt dus wel, maar het staat niet omschreven in het beleidsstuk.
- Bij de punten waar de keuze 'weinig' is ingevuld, daar zullen nog verbeterlagen dienen te worden gemaakt. Er is zeker aandacht voor en er werken al ambtenaren met ervaringsdeskundigen en externe partners aan, maar dit soort processen vragen vaak (veel) tijd en geld. Corona is een van de oorzaken dat op deze onderwerpen geen grote stappen momenteel kunnen worden gezet.
- Het Lokale Inclusiebeleid is voor de gemeente gericht op alle inwoners, dus niet alleen op mensen met een beperking.
- Als er weinig ingevoerd is, kan dat ook betekenen dat het in eerste instantie niet de prioriteit heeft maar dat dit later kan veranderen.
- Op sommige punten zijn we nog bezig met de inventarisatie, hierboven is de eerste indruk weergegeven op basis van de gesprekken en monitor. Binnen deze thema's is er soms ook een genuanceerder beeld dan 'veel' of 'weinig' aandacht. Voor 2021 is binnen de gemeente Houten gekozen voor een focus op de sociale toegankelijkheid.
- 'Veel aandacht' is misschien wat te sterk. Het is meer dan 'weinig' en minder dan 'heel veel'. We besteden er aandacht aan...
- Ik heb wat zaken opgelaten omdat dit subjectief is. Er is aandacht voor maar niet weinig en ook niet heel veel
- Verschillende domeinen doen al wel iets rondom toegankelijkheid maar er is nog geen goed zicht op wat de verschillende afdelingen precies al wel/niet doen.
- Onze Lokale Inclusie Agenda gaat nadrukkelijk over "Meedoen", in de breedste zin van het woord. We richten ons op 6 aspecten die belangrijk zijn om volwaardig mee te kunnen doen: (1) Informatievoorziening (2) Fysieke toegankelijkheid (3) Bereikbaarheid (4) Financiële zelfredzaamheid (5) Digitale dienstverlening (6) Ontmoeting
- Verder zijn thema's als verkiezingen, digitale toegankelijkheid en ontsluiten van informatie belangrijk in onze gemeente. Op gebied van onderwijs ligt de meeste verantwoordelijkheid bij de scholen zelf en heeft de gemeente niet veel zeggenschap of doorzettingsmacht.
- Op basis van een 0-meting in mei 2019 hebben we nu een keuze gemaakt voor het uitwerken van vier thema's. Bijvoorbeeld er is veel behoefte aan toegankelijke winkels en horeca. Door Corona is het lastig om hier ingangen te krijgen.
- Ik vind het verschil tussen weinig en veel wel groot. het is vaak niet weinig, maar veel klinkt wel alsof het al heel goed geregeld is
- Ik vind de stap van 'weinig aandacht' naar 'veel aandacht' wel erg groot. Alle domeinen komen eigenlijk wel terug in onze lokale inclusie agenda, maar de onderwerpen krijgen niet allemaal dezelfde hoeveelheid aandacht (er worden per periode aandachtsgebieden gekozen, over een halfjaar kan de aandacht op een ander gebied liggen dus).

- Op bepaalde onderdelen zij wij al verder in de ontwikkeling. Het is uiteindelijk het streven om op alle onderdelen van weinig naar veel te gaan.
- Wij acteren nu vanuit de sector openbare ruimte en gaan zeer binnenkort nadenken hoe we de andere domeinen betrekken bij het VN-verdrag. Ik kan niet inschatten hoeveel aandacht er op andere gebieden is voor het VN-verdrag. Bij Onderwijs en Sport zou ik liever invullen: nog na te gaan. Bij gebrek aan kennis hierover heb ik nu "weinig" ingevuld.

4. Gemeenten kunnen op verschillende wijze met de implementatie van het VN-verdrag aan de slag gaan; verschillende prioriteiten stellen. Welke onderstaande omschrijving sluit het meest aan bij uw gemeente?

Gegeven toelichtingen bij antwoordoptie:

Ons beleid is primair gericht op alle inwoners met een fysieke of zintuiglijke beperking. De nadruk ligt op toegankelijkheid van (openbare) voorzieningen gebouwen, woningen, maar ook bijvoorbeeld communicatie uitingen (website, folders etc.)

- Op dit moment is het beleid primair gericht op inwoners met een fysieke of zintuiglijke beperking. Daarnaast kende de voormalige gemeente Delfzijl afzonderlijk diversiteitsbeleid. In samenwerking met betrokken partijen en inwoners onderzoeken we of en op welke wijze een breed inclusiebeleid realiseerbaar is.
- In ons sociaal domein beleid/manier van handelen richt je je op een bredere groep. We proberen vooral te gaan voor: gewoon doen en minder alles in beleid gieten.
- ons huidige beleid is primair gericht op inwoners met een fysieke of zintuiglijke beperking, maar we zijn ook bezig met het doorvoeren van aanpassingen gericht op inwoners met een beperking in de brede zin. Zo hebben we bv. onze website van de WMO toegang al digi-toegankelijk gemaakt.

- Vanaf januari gaan we wel starten met een programmalijn inclusie en dan gaan we veel breder kijken dan alleen lichamelijke beperkingen, maar ook naar meedoen ongeacht afkomst, sekse, religie, financiële beperkingen enz.
- Het beleid in de agenda Open Stad (lokale inclusie agenda gemeente Zoetermeer) heeft zich meest specifiek gericht op fysieke toegankelijkheid in de breedste zin van het woord (dus ook communicatie etc). Dit omdat er al veel beleid ligt op het gebied van inclusie (LHBTI en discriminatie). Dit is ondergebracht onder andere agenda's maar raakt elkaar uiteraard wel. In de omgevingsvisie en het plan Zoetermeer 2040 komt alles samen.

Ons beleid is gericht op alle inwoners met een beperking in de breedste zin des woord (fysiek, zintuigelijk, sociaal, psychisch), wij maken geen onderscheid in de aard van de beperking

- We hebben een aparte agenda voor de implementatie van het VN Verdrag. Maar dit heeft een sterke link met ons diversiteitsbeleid.
- Naast het beleid voor de implementatie van het VN-verdrag handicap is er in Amsterdam beleid op inclusie en anti-discriminatie en mensenrechten dat heel breed van opzet is.
- De uitvoeringsagenda gaat momenteel voornamelijk in op inwoners met een beperking, waarbij we de wens hebben uitgesproken om de slag te maken naar een breed inclusiebeleid.
- Er is steeds meer aandacht voor een breed inclusiebeleid. Dit verschilt per beleidsdomein. In de sport is er aandacht voor inclusie in de breedste zin van het woord. Ook het mee kunnen doen aan de samenleving en gelijke kansen creëren voor mensen met een kleine portemonnee is een speerpunt in de gemeente.
- Het beleid wordt in 2021 uitgebreid tot een inclusiebeleid in de breedste zin.
- Met als aanvulling dat we bij de verbeteringen inzetten op alle burgers.
- Deze richting moet nog worden bepaald door college/raad.

Ons beleid maakt onderdeel uit van een breed inclusiebeleid gericht op alle burgers in de gemeente. Alle burgers, ongeacht beperking, ras, geslacht, seksuele voorkeur, leeftijd, religie, etc. moeten deel kunnen nemen aan de samenleving

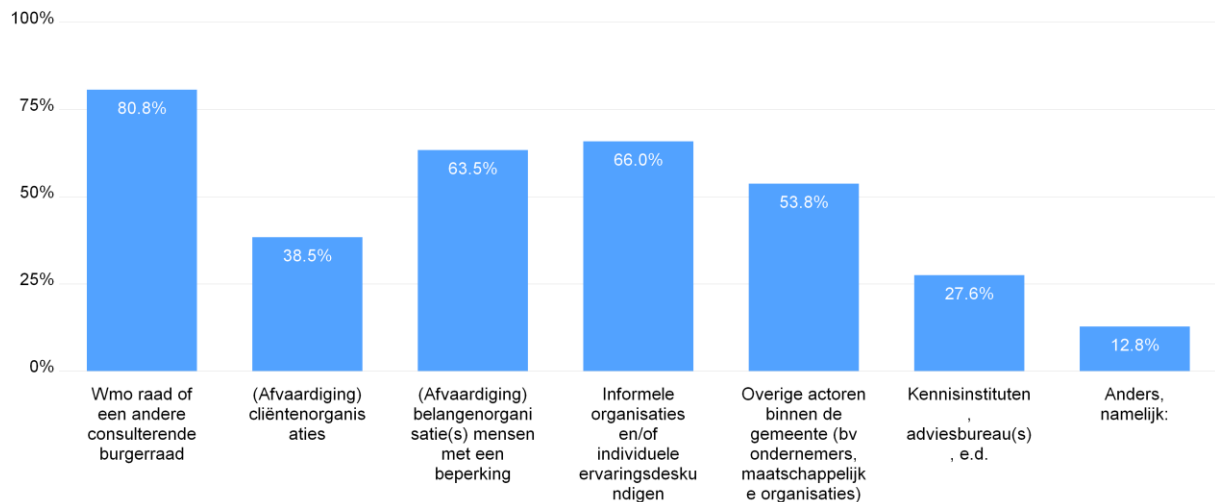
- Naast de Inclusie Agenda Deventer 2020-2024 kennen we ook beleid op gebied van Diversiteit en andere beleidsvelden op sociaal en fysiek gebied
- Ik vind het jammer dat de VNG alleen nog inclusie benadert vanuit de doelgroep mensen met een beperking. Zou een mooie kans zijn als jullie de doelgroep ook verbreden vanuit je rol.
- Wij hebben aparte uitvoeringsagenda's voor deze thema's. Onder andere een Regenboogagenda en anti-discriminatie agenda.
- Binnen het brede inclusieprogramma Inclusief Arnhem is een apart focuspunt voor 'Positie inwoners met een beperking versterken' gericht op implementatie VN-verdrag Handicap.
- Als gemeente doen wij actief mee aan het LHBTI project en zijn één van de twee Zeeuwse regenboogsteden.
- Er is geen beperking t.a.v. de doelgroepen met beperkinge. Er is wel sprake van speerpunten op deelterreinen waar we de toegankelijkheid willen verbeteren. zie antwoord op 4.
- Het betreft impliciet beleid. Gemeente stelt het adagium 'Samen maken we Maasgouw' centraal. Het college handelt vanuit de gedachte dat iedereen in Maasgouw mee moet kunnen doen.
- In onze uitgangspuntennotitie sociaal domein (2019) staat deelname van alle burgers aan de samenleving centraal. Bij alle (vervolg)beleidsontwikkeling op deelterreinen vormt dit de hoofdlijn.
- Wij hebben geen losse beleidsnotities meer, maar 1 maatschappelijke agenda voor het hele sociale domein. Hieronder valt dus ook het inclusiebeleid.

- Zal eerder sprake zijn van een combinatie van de tweede en derde bullit
- Wij hebben het VN-vedrag Handicap niet als zodanig geïmplementeerd. Wij maken wel inclusief beleid. En beleidsmatig kunnen wij ons nog verbeteren. Mn voor inwoners die minder goed zijn in de basisvaardigheden (zoals laaggeletterdheid, rekenvaardigheid en digitale vaardigheden) kunnen wij onze wijze van communiceren en betrekken bij beleidsvorming verbeteren.
- Dit is de ambitie, breed insteken.
- we zien inclusie niet zozeer als fysiek, maar het gaat vooral om meedoen. Het zit verweven in verschillende beleidsterreinen.
- Iedere burger binnen de gemeente Heerlen dient de mogelijkheid te hebben om te kunnen deelnemen aan de samenleving.
- Het motto van de Sociale Koers in Houten is 'iedereen doet mee' en de insteek van de inclusieagenda is dan ook breed. Er is binnen de gemeente Houten specifiek aandacht gevraagd voor de sociale toegankelijkheid en voor de inclusie van de LHBTI+ gemeenschap. Voor 2021 wordt in de uitvraag en de uitvoering van het inclusiebeleid dan ook specifiek op deze thema's gericht, tezamen met inclusie binnen de gemeentelijke organisatie (vanuit het idee zelf ook het goede voorbeeld te geven). Tegelijkertijd wordt middels de VNG-monitor en gesprekken ook een breed beeld verkregen van de stand van zaken en worden voor 2022 opnieuw speerpunten gekozen voor het inclusiebeleid.
- Breed inclusiebeleid is voor gemeente Kampen de 'volgende rotonde. 'We zijn met de inclusie-agenda heel concreet begonnen met toegankelijkheid stadhuis en openbare gebouwen, ruimte.
- Streven is om een brede inclusieagenda op te stellen.
- Op nadrukkelijk advies / verzoek van de adviesraden die in onze gemeente actief zijn, kiezen we voor een breed inclusiebeleid (maar wel: gericht op MEEDOEN) en dus niet voor een focus op alleen inwoners met een beperking.
- De Lokale inclusie agenda is gericht op inwoners met een beperking, zonder onderscheid in de aard van de beperking. De agenda is onderdeel van het brede lokaal sociaal beleid, waarin deelname van iedereen voorop staat.

Anders

- Hierover is in onze gemeente nog geen besluit genomen.
- De inclusie agenda is bedoeld als breed inclusiebeleid, maar je merkt dat in de uitvoering de nadruk ligt op mensen met een fysieke beperking. Dit komt omdat het thema anders te breed en lastig uitvoerbaar is.
- Wij zitten in de verkennende fase; wij zijn aan het onderzoeken wat de ratificatie betekent voor het beleid van onze gemeente.
- Het is op dit moment nog niet bekend waarop we gaan inzetten. Besluit moet nog worden genomen.
- Nog niet bekend

5. Kunt u aangeven welke van de volgende partijen betrokken zijn bij de beleidsvorming op het gebied van de implementatie het VN-verdrag (meerdere antwoorden mogelijk)

Observaties

Totaal

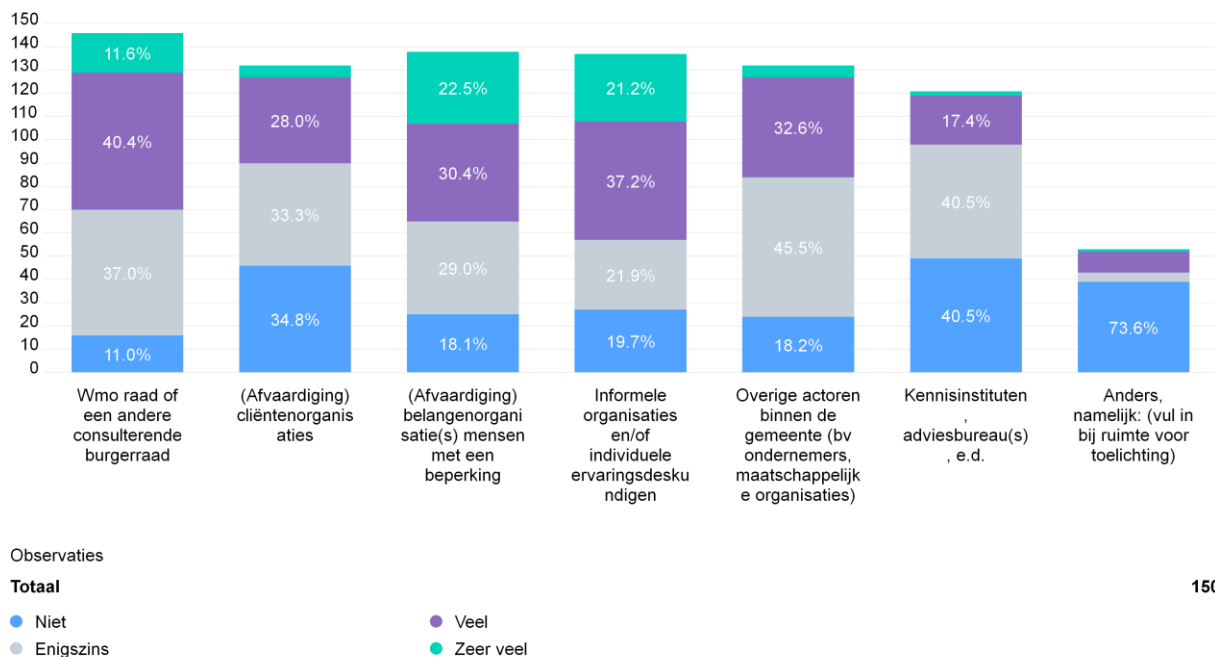
156

Anders, namelijk:

- VNG Samen met 2 andere gemeenten uit westelijke mijnstreek.
- MEE-organisatie
- Burgerparticipatie is (opnieuw) in ontwikkeling.
- Medewerkers gemeente Sint Anthonis, college en raad.
- Zowel organisaties alsook inwoners ervaren de aandacht die we praktisch geven aan toegankelijkheid in alles wat we doen. Zowel fysiek als sociaal is hier continue aandacht voor.
- Goes heeft 12 'toegankelijkheidsambassadeurs'. Dit zijn inwoners met een lichamelijke, visuele of verstandelijke beperking. Deze ambassadeurs geven de gemeente gevraagd en ongevraagd advies.
- heel veel gemeente-interne afdelingen (die beleid maken op de speerpunten of dat beleid uitvoeren)
- Diverse collega's binnen de gemeente van verschillende beleidsterreinen,
- Wij zijn nog in de verkennende fase
- KBO en Arriva (vervoerder).
- Wij willen graag samen met ervaringsdeskundigen vorm geven aan het inclusiebeleid.
- Adviesraad Sociaal Domein (Wmo, Jeugd, PW) Bernheze en Ouderen Overleg Bernheze en Integraal Platform Gehandicapten Bernheze betrekken wij standaard bij beleid(svorming). Ook al hebben wij het VN-verdrag Handicap nog niet geïmplementeerd, we werken wel inclusief.
- We voeren geen actieve beleidsvorming op dit onderdeel.
- Nog een want we moeten de LIA nog opstellen
- we werken met een specifiek daarvoor opgerichte groep ervaringsdeskundigen, onze 'Koplopers Inclusie'
- We sluiten aan bij vragen en initiatieven van individuele inwoners. Voorbeeld: In onze gemeente woont een kinderambassadeur. Wij hebben aan hem gevraagd hoe wij kunnen helpen bij zijn ideeën.

- Op dit moment is er nog geen groep betrokken aangezien de daadwerkelijke implementatie nog moet plaatsvinden.
- Wij zitten in de verkennende fase; wij zijn aan het onderzoeken wat de ratificatie betekent voor het beleid van onze gemeente.
- Nog niet bekend
- Nader te bepalen

5b. In welke mate zijn de partijen betrokken bij de beleidsvorming op het gebied van de implementatie het VN-verdrag Handicap?

Gegeven toelichtingen bij antwoordoptie:

Niet

- Wij zijn nog in de oriënterende fase.
- Projectmatige aanpak is nog niet gestart.
- Zo ver zijn we nog niet
- we zijn nog in verkennende fase, met WMO-Raad. Het is juist wel de bedoeling om met genoemde actoren breed in gesprek te gaan in de agenderende fase
- Onze Wmo raad is een adviesraad sociaal domein. Eerder hadden wij verschillende adviesorganen, waaronder ook een gehandicaptenraad. Deze zijn allemaal samen gegaan in de adviesraad sociaal domein.
- We moeten deze organisaties/personen toch betrekken bij ons inclusiebeleid. Op dit moment zijn we bezig om een platform voor mensen met beperkingen te organiseren.
- Genoemde partijen worden wel betrokken bij beleidsplannen maar niet bij de daadwerkelijke implementatie van het VN-Verdrag. Het wordt in ieder geval niet zo genoemd.

- Het is wel de bedoeling om een bredere doelgroep te gaan betrekken bij het opstellen van de lokale inclusie agenda. Echter, omdat we nu nog in de verkennende fase zitten zijn deze nog niet betrokken.
- Wij zitten in de verkennende fase; wij zijn aan het onderzoeken wat de ratificatie betekent voor het beleid van onze gemeente.

Enigszins

- Onze gesprekspartner voor de nieuwe toegankelijkheidsagenda is voornamelijk een informele organisatie van ervaringsdeskundigen, die we formeel gaan inzetten als officiële gesprekspartner. Volgens mij zit het zo: bij sec WMO beleidsvorming is Stadadviseert het orgaan dat de gemeente van advies voorziet. Naast bewoners zitten er ook afvaardigers van instanties in dit orgaan.
- Bij beleidsvorming worden alle relevante partners betrokken. bij monitoring etc is vooral de adviesraad sociaal domein betrokken.
- De intentie is om met alle bovengenoemden samen te werken. Echter vanwege een fusie met gemeente Langedijk heeft dit helaas niet de prioriteit.

Veel

- In gezamenlijkheid is het lokale plan tot stand gekomen. Het uitvoeringstraject is dus ook samen opgesteld en ook in gezamenlijk wordt uitvoering hieraan gegeven. Structureel vindt overleg plaats met zogeheten Commissie Sittard Geleen Inclusief waarin verschillende ervaringsdeskundigen vanuit verschillende organisaties (wmo, cliënten, adviesgroep wekgroep integrale toegankelijkheid) aan deel nemen. Regelmatig vindt er terugkoppeling plaats door ambtenaren die vanuit eigen vakgebied optreden als zijnde ambassadeur op het gebied van inclusie. Ook wordt nu gestart met het formeren van verschillende werkgroepen die zich bezig gaan houden met de verschillende uitvoeringsprojecten zoals beschreven in het lokale plan
- Ook dit zijn we nog aan het onderzoeken, maar dit is een eerste schatting. We maken de agenda vanuit het principe 'niks onder ons, zonder ons' en pakken dit project daarom zeer participatief aan.
- Gemeenteraad is zeer betrokken bij onderwerpen als toegankelijkheid en het VN-verdrag.
- Diverse collega's binnen de gemeente van verschillende beleidsterreinen,
- Uitgangspunt is "wie het raakt, praat mee". uitvoeringszaken zijn veelal belegd bij partijen, dan zien wij toe op juiste procesgang, dus meepraten van degenen die het raakt. Voor strategisch beleid is de ASD, adviesraad sociaal domein, de belangrijkste gesprekspartner van de gemeente. De ASD heeft zelf juist de contacten met cliëntenorganisaties e.v. Beantwoording van deze vraag wordt daarom lastig, partijen zijn betrokken maar niet altijd in directe lijn door ons. De ASD bestaat uit goede afspiegeling van bewoners.
- MBO's HBO's
- Wij werken nauw samen met WIN (Welzijn in Noordenveld) en met een aantal maatschappelijke organisaties en vrijwilligers. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de samenwerking met Humanitas en de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA) om specifiek aandacht te hebben voor mensen met autisme.

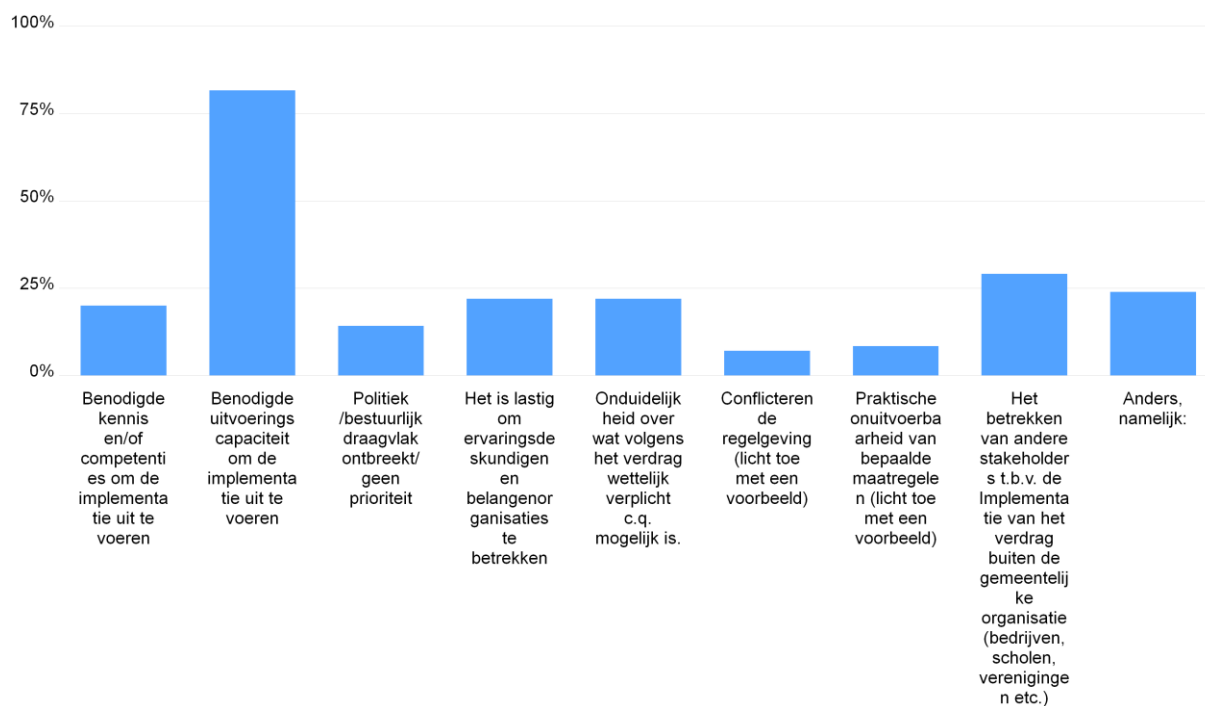
Zeer veel

- -

Mate niet aangegeven

- De betrokkenheid en de invulling hiervan verschilt soms per onderwerp. Amsterdam kent een lange traditie van overleggen met (locale) bewoners en maatschappelijke partners.
- Bij de uitvoering betrekken wij inwoners intensief.
- Het plan was om meer partners en partijen aan de Inclusie Agenda te verbinden, door het manifest te benutten. Deze actie is nu doorgeschoven naar 2021. De acties van het PVA doen we samen met 2 betrokken partners, st. Fooruit (voormalige gehandicaptenraad) en de st. Deventer Sport Ploeg (17 verenigingen gericht op sporters met een handicap)
- ZET heeft ons intensief begeleid in de mede totstandkoming van plannen. .
- Op dit moment hebben wij geen werkende Participatieraad. Deze wordt op 1 januari 2021 weer geïnstalleerd. Normaliter wordt de Participatieraad ook bij de beleidsvorming betrokken.
- In de gemeente een platform toegankelijk Westerkwartiers (inwoners initiatief). Van het platform zitten 2 leden in de cliënten participatie (onderdeel adviesraad sociaal domein Westerkwartier). Onderdeel van (nieuwe) beleidsvorming is altijd dat we met betrokken partijen om tafel gaan over onderwerp.
- Ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn op dit moment niet betrokken, maar zullen in de volgende fase nadrukkelijk worden betrokken.
- Alle medewerkers van de gemeente zijn van toegankelijkheid. Niet alle contacten verlopen rechtstreeks via de beleidsregisseur/ projectleider toegankelijkheid. Mogelijk zijn er collega's die wel intensief contact hebben met bijvoorbeeld WMO raad en cliëntenorganisaties.
- Niet van toepassing
- Wij moeten zoals gezegd nog aan de slag met de plannen. Dit jaar geen tijd voor, wordt 1e kwartaal 2021 opgepakt.
- Door de kleine schaal en de eilandspecifieke situatie, hebben wij in onze gemeente geen cliëntenraad, Wmo-raad, belangenorganisaties voor mensen met een beperking, enzovoorts.
- zie antwoord op vraag 6
- Het proces van betrekken moet nog nadere invulling krijgen
- Ik vind persoonlijk dat ook belangenorganisaties en cliënten/ ervaringsdeskundigen moeten worden betrokken , maar ik weet niet of dat gebeurt.
- Alle partijen hebben meegedacht over de Sociale Koers van Houten en worden stevast bij diverse thema's betrokken (die ook inclusie betreffen). Voor de specifieke uitvraag t.a.v. de inclusie agenda voor 2021 zijn de eerste contacten gelegd met organisaties en inwoners. Het betrekken van ervaringsdeskundigen gebeurt ook binnen deze projecten, maar krijgt nu middels een specifieke opdracht meer basis binnen de gemeente. Bij diverse projecten wordt samengewerkt met kennisinstituten (o.a. Movisie, Hoge school Utrecht). Bij de ontwikkeling van de inclusie agenda wordt ook gebruik gemaakt van de door hen aangeboden informatie.
- We hebben te maken met wisselingen van de wacht; niet de meest sterke periode voor beleidsontwikkeling
- Er is een verschil tussen de partijen die bij de voorbereiding in 2019 betrokken waren en de partijen die een bijdrage leveren aan de implementatie. Bij de beleidsvorming is breed uitgenodigd en geraadpleegd. De uitvoering/implementatie van maatregelen vindt gericht in samenwerking met een beperkter aantal partijen plaats en met op onderdelen ondersteuning van Stichting Zet.
- Hierover is in onze gemeente nog geen besluit genomen.

6. Wat ziet u als knelpunten bij de implementatie van het VN-verdrag in uw gemeente? (Meerdere antwoorden mogelijk)

Observaties

Totaal

154

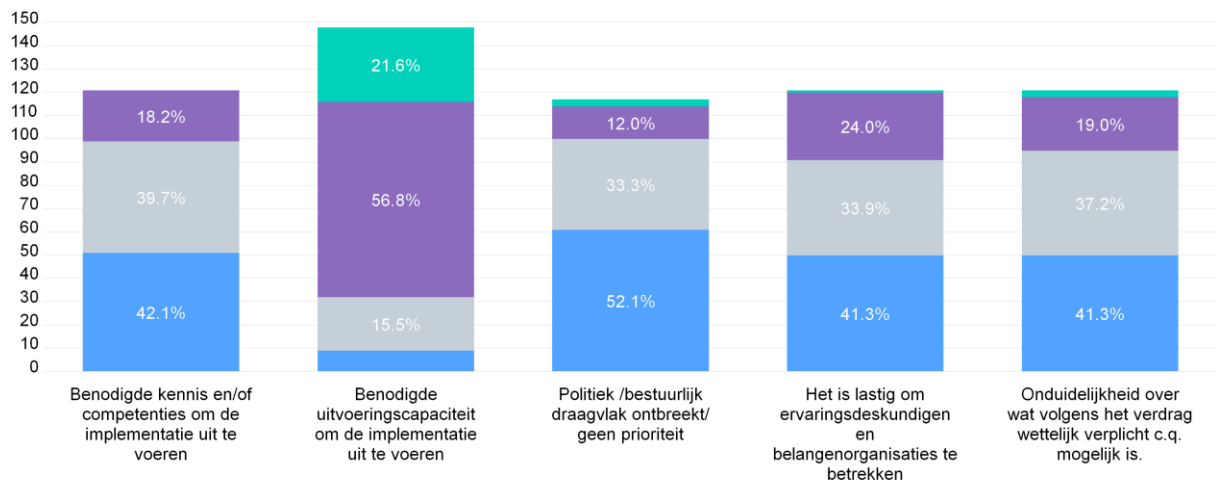
Anders

- breed agenderingstraject kost geld en ook maatregelen kosten geld. Dat er amper is. Het kost veel tijd om zonder geld de reguliere projecten en beleid meer inclusief te maken.
- Duurzame gedragsverandering/werkwijze zodat inclusief/toegankelijk de norm wordt. Borging. Behoud van de 'aanjaagfunctie' (nu tijdelijk karakter)
- Beperkt budget om sommige zaken uit te voeren.
- Op dit moment zie ik geen knelpunten.
- Conflicterende regelgeving: regelgeving van toiletten in horecazaken. Moet persé gescheiden toilet zijn, maakt lastiger om toiletten toegankelijker te maken. We willen toegankelijke woningen en gebouwen: bouwbesluit voorziet onvoldoende in deze behoefte. Uitvoeringsgeld is ook een lastige.
- Het blijft moeilijk om een "stabiel" (kwa bezetting) platform te behouden. Beschikbaarheid financiële middelen
- De regie op dit project de inclusieve samenleving ligt bij een tijdelijke medewerker tot 2022 en er is door andere taken te weinig tijd beschikbaar. De gemeente Sint Anthonis is een herindelingsgemeente en gaat per 1 januari 2022 op in de gemeente Land van Cuijk i.o. De andere gemeenten hebben nog geen beleid hiervoor. De Coronamaatregelen hebben impact op de voortgang en wat haalbaar is. We willen inwoners via een ervaringsparcours laten ervaren wat een beperking betekent, maar dit kan nu niet.
- Dat teveel vanuit beperking wordt gekeken, in plaats van naar talenten en de mens als geheel. We worden bevraagd op deze agenda door bewoners omdat ze zich onvoldoende realiseren wat 'inclusief beleid' inhoudt. Alleen deze jaarlijkse monitor versterkt dat gevoel. Ons plan is al gepubliceerd en toch moeten we steeds opnieuw dezelfde vragen beantwoorden.

- De urgentie ontbreekt nog vaak. Voor veel ambtenaren is het een ver van hun bed gebeuren. De eerste fase, bewustwording moet echt goed opgepakt worden eerder kan je echt niet aan de slag
- Met de opdracht om uitvoering te geven aan het VN Verdrag Handicap, is vanuit het rijk geen geld meegekomen.
- Geen budget om extra maatregelen te nemen.
- We willen dit beleid vormgeven vanuit de wensen van inwoners, maar ook voorkomen dat we met de 'bekende gezichten' aan tafel zitten voor overleg. Daarom zullen we voor dit proces naar verwachting extra tijd moeten investeren in het vormgeven van het participatieproces.
- Door de politiek is uitgesproken dat dit een belangrijk onderwerp is, in de praktijk is gebleken dat het tijd kost om draagvlak binnen de gehele organisatie te vinden. Hierdoor kost het tijd om concrete stappen voorwaarts te zetten.
- Ons streven is dat alle inwoners naar vermogen mee kunnen doen in de samenleving.
- financiële middelen om bepaalde actiepunten uit te kunnen voeren, onderzoeken te doen etc.
- Financiële middelen ontbreken
- Dat het lastig is om het voor 'iedereen' goed te doen. Een bepaalde keuze kan positief zijn voor de ene 'groep' mensen, maar nadelig voor een andere 'groep'. Daarnaast spelen de kosten een rol. De afweging of de kosten opwegen tegen de baten is soms lastig te maken.
- Financiering
- de beperkingen tgv Corona
- De wisselende betrokkenheid van collega ambtenaren
- probleem is vooral het geld
- conflicterende belangen, bijvoorbeeld financieel versus realistische uitvoering.
- We verwachten binnen de gemeente Katwijk dat elk domein toegankelijkheid in het reguliere beleid verankert, met de daarbij behorende financiën. Dit wordt niet door elk domein op deze manier ervaren en geregeld. Daarnaast zouden sommige inwoners in het duingebied/kuststrook meer faciliteiten willen zien (zoals een rolstoelberging), terwijl het bestemmingsplan dat niet toelaat. Tevens is toegankelijkheid een onderwerp dat blijvend onder de aandacht moet worden gebracht bij stakeholders. We krijgen weleens het bericht "toegankelijkheid heeft vorige maand ook al in de nieuwsbrief gestaan".
- Combinatie van prioriteit, tijd en geld. Aanpassen van denken en doen heeft tijd nodig. Daarbij komt dat gemeenten op dit moment financieel onder druk staan en medewerkers een hoge werkdruk hebben. Extra eisen aan woningen en openbare ruimte, stoepen en gebouwen en investeren in ontsluiten van informatie kost soms veel geld, of maakt een woningbouwontwikkeling (financieel) lastig.
- Budget verkrijgen voor praktische uitvoerbaarheid.
- Vn verdrag is een gegeven. de aanpak is erop gericht aan te geven welke zaken we oppakken. Die aanpak loopt. Het is een breed onderwerp en daardoor hebben we met de adviesraad afspraken gemaakt wat loopt.
- Corona crisis waardoor uitvoering van actiepunten beperkt wordt. Betreft inzet en bereiken van onder andere kwetsbare groep mensen die veelal de keuze maken om contacten buitenshuis flink te beperken.
- Mede door Corona zijn er op dit moment andere prioriteiten. Er is op allerlei terreinen wel aandacht voor het verdrag maar er is geen echt programma vastgesteld.
- budget voor aanpassingen gebouwen
- Niet zozeer een knelpunt, maar voortdurend aandachtspunt: inclusie op alle gemeentelijke beleidsterreinen borgen.
- Het ontbreken van financiële middelen.

- Hoewel de gemeente een brede visie op inclusie heeft, ligt focus op sommige doelgroepen op de loer. Dit is vanuit de 'design for all' gedachte niet altijd wenselijk, maar soms lijkt dit toch nodig.
- De betrokken ervaringsdeskundigen willen soms vooral hun eigen persoonlijke knelpunten (snel) oplossen en hebben soms moeite dat er binnen het grote geheel soms andere prioriteiten worden gesteld. En het is (ondanks bestuurlijke prioriteit) bij sommige afdelingen binnen de gemeente soms lastig om "toegankelijkheid/inclusie" binnen de oren te krijgen, zodat het automatisch wordt meegenomen.
- Het onderwerp is erg op groot en breed; dit zorgt er, ook al hebben wij geprioriteerd, juist voor verlies van focus. Het risico is dat dingen half gebeuren en/of er op zaken wordt ingezet die vooral "zichtbaar" zijn ipv zaken die het meeste effect/rendement sorteren.
- het daadwerkelijk gaan doen. Andere zaken hebben prioriteit of bv door gebrek aan financiën
- De aandacht vasthouden, intern, extern en bestuurlijk.
- Er zit politiek wel prioriteit op, maar omdat het onderwerp zo veelomvattend is gebruiken partijen dit om hun stokpaardjes te laten horen. Dit maakt het lastig werkbaar. De bouwregels in het bouwbesluit maken een woning niet voldoende toegankelijk.

6a. In welke mate schat u de aangeven knelpunten in? [1]

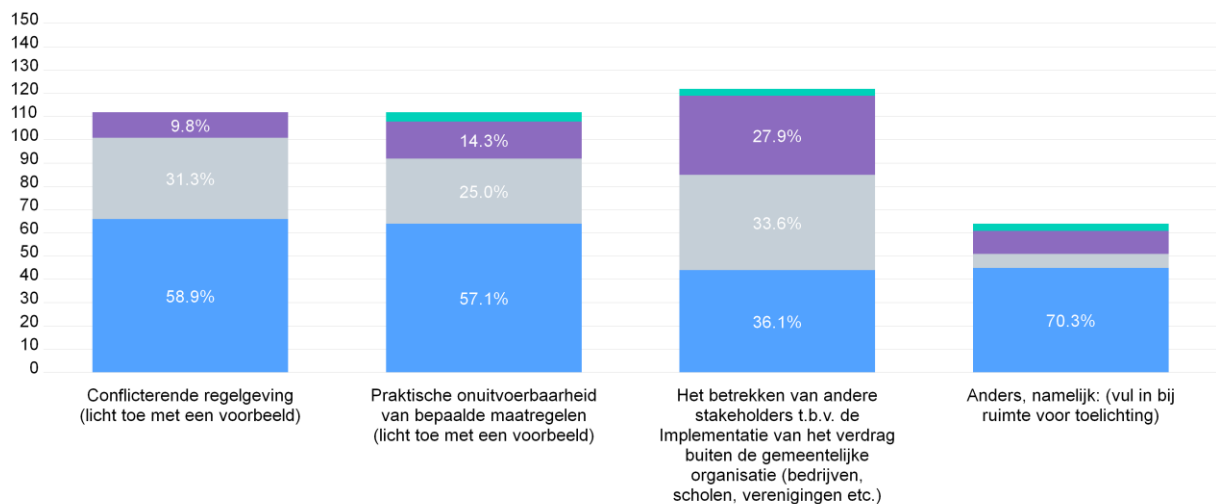
Observaties

Totaal

152

6b. In welke mate schat u de aangeven knelpunten in? [2]

Observaties

Totaal

152

Geen

- Geen extra Rijksbudget en/of goede bruikbare handvatten, bijv. wettelijke regelgeving is niet concreet.
- Het werken voor een gemeente met een relatief klein inwoneraantal maakt dat er keuzes gemaakt moeten worden over welk onderwerp prioriteit krijgt. Ondanks dat wij hier meer

invulling aan zouden willen geven, betekend dit soms dat de inclusieagenda geen prioriteit krijgt.

- In de inclusie agenda (2021-2022) richten we ons voor de komende twee jaar vooral op de interne organisatie. Zodat we een voorbeeld rolkunnen gaan vervullen en omdat daar onze invloed het grootst is. Daar is nog enorm veel winst te boeken. We kunnen ons de jaren erna meer naar buiten gaan richten.
- In het bouwbesluit is toegankelijkheid nauwelijks een onderwerp dat aandacht krijgt, hierdoor komt regelmatig na oplevering van een gebouw pas aan het licht dat over toegankelijkheid onvoldoende is nagedacht. Ditzelfde geldt voor het organiseren van activiteiten (bv. een markt of festival), ook hierbij is toegankelijkheid geen vast onderdeel of eis vanuit de vergunning.
- Bouwbesluit is niet altijd voldoende.
- Het ontbreken van beleids capaciteit is het grootste probleem. Er zijn maar een beperkt aantal uren beschikbaar hiervoor. Ook politiek is er weinig draagvlak. De aandacht is nu gefocust op het terugdringen van de tekorten in het sociaal domein.
- Het wordt gepositioneerd als iets waar apart beleid voor moet worden ontwikkeld, maar het zou integraal onderdeel moeten uitmaken van alles wat je als gemeente doet.
- Met betrekking tot toegankelijkheid van informatie en dan met name het onderdeel toegankelijkheid van documenten is een landelijke richtlijn. Een richtlijn zonder dat er oplossingen voorhanden zijn. Hiervoor zou landelijke ondersteuning wenselijk zo niet noodzakelijk moeten zijn. Praktisch gezien zijn er nog geen middelen voor het toegankelijk maken van gebouwen. Wel voor het onderzoek bijvoorbeeld. Lastig is dat nog niet iedereen weet wat inclusie betekent en dit vooral een bewustwordingsproces is. Een proces met een lange adem is hierbij van toepassing. Dit geldt ook voor onderwijs, cultuur en derden)
- We weten niet alles zeker aangezien we nog in de verkennende fase zitten; wellicht stuiten we in een later stadium op andere hobbels op de weg.
- De politiek wil het niet groot maken. We zijn een kleine gemeente en hebben een kleine capaciteit. Het gaat daarom niet spelen op alle mogelijke terreinen (zoals vervoer, onderwijs)
- -mbt uitvoeringscapaciteit: geen extra budget om inclusie-agenda uit te voeren, waardoor keuzes gemaakt moeten worden in extra projecten op dit gebied (goede ideeën/plannen) en veelal niet haalbaar zijn, naast alle reguliere gemeentelijke taken.-het is op zich niet lastig om ervaringsdeskundigen te betrekken, wel om ze erbij te houden.-mbt conflicterende regelgeving: bijv bij uitkering via UWV en P-wet uitkering verschillende regels, dit makkelijker te maken voor de mensen met beperking ligt buiten de invloed van gemeente.-mbt betrekken andere stakeholders, bijv scholen, geldt ook dat veel van het beleid buiten de scope van gemeente ligt, en dus op een hoger (landelijk) niveau dient te worden opgepakt.
- Voor het uitvoeren van het lokale inclusie beleid heeft de medewerker 2-4 uur per week voor. Voor de implementatie huidige plan en evaluatie/ opzetten nieuwe planperiode is meer tijd nodig. Het is lastig om ervaringsdeskundigen in te zetten. Dit heeft te maken voor ons als relatief kleine gemeente dat er een beperkt aantal personen voor handen zijn om gezamenlijk het beleid goed neer te zetten.
- Er zijn veel conflicterende belangen als het gaat om met name fysieke toegankelijkheid. Denk aan een oude stad die smal is ingericht, waarbij er geen tot nauwelijks ruimte is voor een breed voetpad.
- Door bezuinigingen is er geen geld voor inclusiebeleid. Desalniettemin ligt er nu wel een voorstel bij de gemeenteraad om het toch te kunnen financieren. Een knelpunt is tevens dat de wettelijke verplichtingen zijn opgelegd aan de gemeente, maar dat de gemeente dit allemaal zelf maar moet betalen (geen uitvoeringskosten overgedragen aan de gemeente door het Rijk). Dat maakt denk ik ook dat maar 1 op de 6 gemeenten een lokale inclusie agenda hebben. We zijn daar als gemeente al heel trots op dat er een plan ligt.

Klein

- De VNG (Berenschot) monitor is een mooi instrument om diverse belanghebbenden erbij te betrekken. Wat mist in het ontwerp is het perspectief van organisaties (bedrijven, scholen, verenigingen, welzijn/zorg organisaties etc). Tevens is alles anoniem, zodat je respondenten niet kan benaderen voor verdieping en samen optrekken rond een vraagstuk.
- We hebben geïnvesteerd in meer draagvlak, hierdoor kunnen we nu weer verder met de inclusie agenda.
- conflicterende regelgeving, niet zozeer regelgeving, maar conflicterende belangen: voor rolstoelen wenselijke uitritbanden bij trottoirs zijn voor blinden/slechtzienden minder wenselijk, of bij de inrichting is voor slechtzienden/doven felle verlichting gewenst, terwijl anderen dit minder sfeervol vinden (dimmers zijn goede oplossing)

Groot

- De praktische uitvoerbaarheid is bijvoorbeeld lastig op bepaalde plaatsen waar onvoldoende ruimte is om een goed toegankelijk toilet te realiseren. Het budget speelt hierbij ook een rol.
- Het contact met de ondernemers/bedrijven (b.v. de horeca) is nog niet tot stand gekomen. Dit is wel een actiepoint.
- Financiële tekorten hebben een grote invloed op extra investeringen in toegankelijkheid.
- Vraagt blijvende aandacht
- Zie onder "anders" vorige vraag: dit risico is groot

Zeer groot

- Dit kan alleen goed als je er veel tijd in kunt steken. Met geld kun je dat een beetje compenseren. Beide hebben we onvoldoende
- het knelpunt dat ik heb benoemd, sluit niet aan op de opties die u geeft bij beantwoording

Ruimte voor toelichting

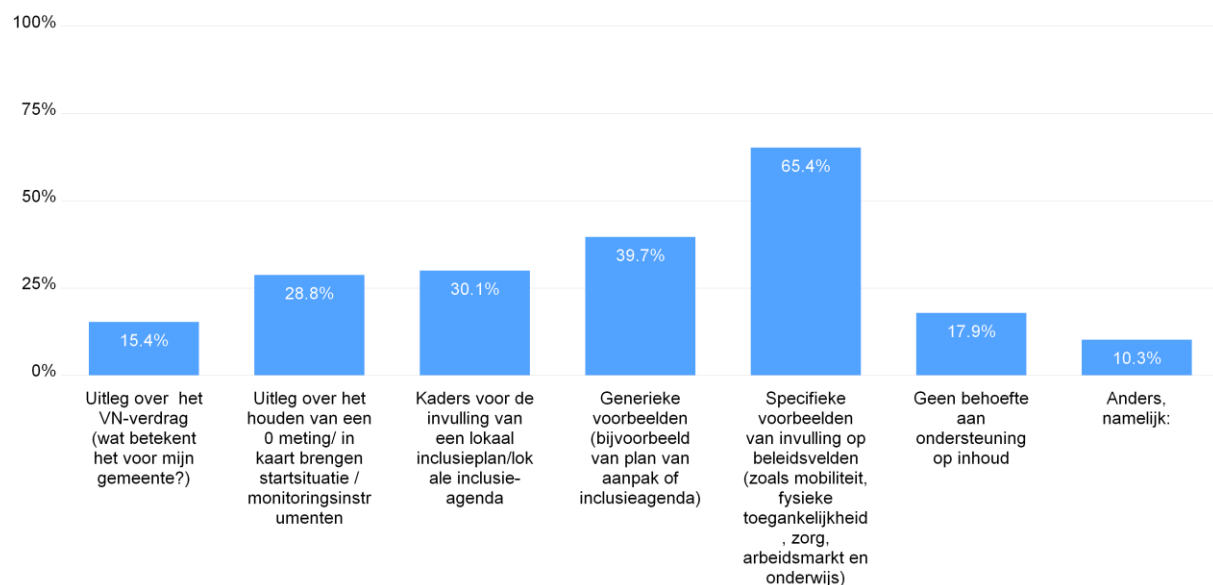
- Iedereen vindt het belangrijk maar tijd en geld om er in te stoppen is er niet.
- Wij zitten in de verkennende fase; wij zijn aan het onderzoeken wat de ratificatie betekent voor het beleid van onze gemeente.
- Ervaringsdeskundigen hebben mede vorm gegeven aan onze lokale inclusie agenda (lia) en ze zijn zeer betrokken. Maar het is een kleine groep en er staan veel onderwerpen in de lia, overvragen/overbelasting dreigt dan snel. Ze geven dat ook zelf aan. De groep ervaringsdeskundigen heeft aangegeven zich tot toegankelijkheid te willen beperken. Dat is lastig voor andere onderwerpen.
- Klein tot groot. In bewustwording kan veel worden gerealiseerd, maar er is voor 2020 en 2021 geen budget vrij gemaakt voor (gevolgen van) het VN-verdrag. Dat levert soms beperkingen op in wat kan.
- Er worden te weinig uren beschikbaar gesteld om aan inclusie aandacht te besteden. Hier sneeuwt makkelijk onder door allerlei andere prioriteiten bij elke afdeling. Je hebt een vaste kern van (mondige en zelfstandige) ervaringsdeskundigen die meedenken. Maar hoe bereik je anderen zodat zij zich ook betrokken voelen en je ook hun input mee kan nemen. Hoe zorg je dat zowel collega's als externe partijen zich medeverantwoordelijk voelen en inclusie verbeteren.
- Niet per se conflicterende regelgeving als wel conflicterende uitgangspunten/ belangen. Bijvoorbeeld 'gezonde stad' ziet het liefst dat iedereen zoveel mogelijk met de trap gaat in

gebouwen. Uitgangspunt is dan bij nudging om de lift niet in het zicht te plaatsen. Onze Toegankelijkheidsraad wil, in het kader van toegankelijkheid, de lift juist zo duidelijk mogelijk aangegeven. Dit is conflicterend.

- Het is zeker lastig om inwoners met ervaring te vinden die betrokken willen zijn bij dit project, maar de grootste hobbel is ze op te leiden tot ervaringsdeskundigen. Omdat dit speelt op meerdere terreinen binnen het sociaal domein zijn we bezig hierin de krachten te bundelen met collega's van armoede en schuldenbeleid.
- De praktische onuitvoerbaarheid om de openbare ruimte/trottoirs in de binnenstad toegankelijker te maken. De kinderkopjes geven het stadscentrum een bepaalde historische beleving. Dit zal ook de komende jaren zo blijven.
- De andere knelpunten heb ik nog niet ervaren, omdat het moet beginnen met draagvlak in de politiek.
- Door beperkte capaciteit is het alleen mogelijk om kleine stapjes te maken binnen de reguliere begroting. Dit is ook de basis die college en directie voor ogen hebben
- Prioriteiten liggen op dit moment bij veel organisaties anders, ook in 2021 zal daar sprake van zijn.
- Meerdere punten lastig/niet van toepassing wegens geringe schaalgrootte en eilandspecifieke situatie (zie ook eerdere toelichting bij/over (ontbreken) cliëntorganisaties).
- Kan geen voorbeelden geven. Het is een vermoeden.
- Geen budget voor het toegankelijk laten zijn/worden van niet-gemeentelijke gebouwen (die wel sociaal-maatschappelijk gebruikt worden). Geen budget en geen wettelijk mogelijkheden om historische/monumentale panden toegankelijk te maken voor mensen met een beperking.
- Regelmatig conflicteren beleid en uitvoering in daadwerkelijke realisatie. Soms ook tussen verschillende disciplines onderling. Denk bij het inrichten van de openbare ruimte, de toegankelijkheid. Is het eigenlijk wel mogelijk om deze voor iedereen toegankelijk te maken? Ook de kennis en kunde van medewerkers om hiermee aan de slag te gaan, los van de personele uitvoeringscapaciteit, is een uitdaging voor een ambtelijke organisatie. Vaak gaat het om specialismen en expertise op deze gebieden die specifiek ontbreekt. En heel vaak de financiële middelen die niet toereikend zijn. Veranderende wetgeving draagt ook niet altijd bij aan oplossingen.
- Er is zeker wel politiek en bestuurlijk draagvlak. De financiële situatie van gemeente Kampen is precair. Soms moeten pijnlijke keuzes gemaakt worden. We verwachten een betere positie. We verwachten ook dat toegankelijkheid en inclusie in het DNA van beleidsontwikkelaars is gekomen door flinke aandacht hiervoor vanaf 2018.
- Omdat Terschelling een eiland is, is de omgeving vaak anders dan in bijvoorbeeld een stad. wij willen het strand bijvoorbeeld toegankelijk maken, maar wij hebben hele grote en brede stranden wat niet makkelijk is om aan te passen. Daarnaast hebben wij oude, karakteristieke dorpen met smalle straatjes en bijvoorbeeld musea die in een oud gebouw zijn geplaatst. Aanpassingen zijn daar niet altijd mogelijk.
- Toelichting vraag 7: het blijkt lastig om ervaringsdeskundigen te betrekken, het blijkt soms moeilijk met hen in contact te komen en te blijven. Daarnaast is wat voor mensen met de ene beperking een oplossing is, voor een andere groep mensen juist geen oplossing. Welke keuze maak je dan? Tot slot is het nog een uitdaging om ondernemers en vooral onderwijs bij de plannen te betrekken.
- Op dit moment zie ik geen knelpunten.
- betrekken stakeholders: mede door de corona-tijden wil je andere partijen niet extra belasten met dit onderwerp.
- de gevolgen van Corona om aan de slag te gaan

- Budget vrijmaken dat nodig is (in tijden van bezuinigingen). En ondersteuning landelijke wet- en regelgeving, zoals opnemen meer eisen voor toegankelijkheid in bouwbesluit zou erg helpen.
- Hoewel inclusie een thema is dat verweven zit in allerlei werkzaamheden van de gemeente en het daarmee een taak is van iedereen, is er ook bepaalde trekkracht nodig. Die is op dit moment summier.
- Praktische onuitvoerbaarheid van bepaalde maatregelen (licht toe met een voorbeeld)
:Waarbij je voor de ene beperking iemand blij maakt met een aanpassing in de openbare ruimte (bijvoorbeeld in het verkeer), is dat voor de andere groep juist weer een obstakel.

7. Welke inhoudelijke ondersteuning kan uw gemeente gebruiken in het kader van het implementeren van het VN-Verdrag ? (Meerdere antwoorden mogelijk)

Observaties

Totaal

156

Anders, namelijk:

- Al tevreden over huidig informatieaanbod op het internet, o.a. dankzij iedereen doet Mee.
- Budget voor uitvoeringscapaciteit en (extra) maatregelen
- capaciteit
- Die behoefte blijkt als we ermee aan de slag zijn gegaan, dus bij de voorbereiding van de LIA (Lokale Inclusie Agenda)
- Een algemene centrale kennisbank waar ambtenaren, maar ook ervaringsdeskundigen informatie kunnen ophalen, geven en delen. Het centraal raadplegen heeft zo z'n voordelen. Dit kan veel tijd besparen op allerlei onderwerpen en gebieden. Wellicht bespaar je er ook geld door dat je weer op andere zaken kunt inzetten.
- Geen formatieve ondersteuning (geen ondersteuning van ambassadeurs). Maar wel budgettaire ondersteuning gewenst (dus wel gewenst: verzilvering formatieve uren (fte) in budget/middelen).
- Ik denk dat kennis en de voorbeelden zoals deze er zijn voldoende handvatten bieden om hier binnen de gemeente mee aan de slag te gaan. Binnen Oldebroek is de inventarisatie op allerlei gebied al gedaan. Maar door de corona, thuiswerken en daarmee verzwaring van het

takenpakket is het simpelweg het ontbreken van de tijd dat het thema niet verder is opgepakt in 2020. In 2021 hebben we hier wel extra tijd voor ingeruimd.

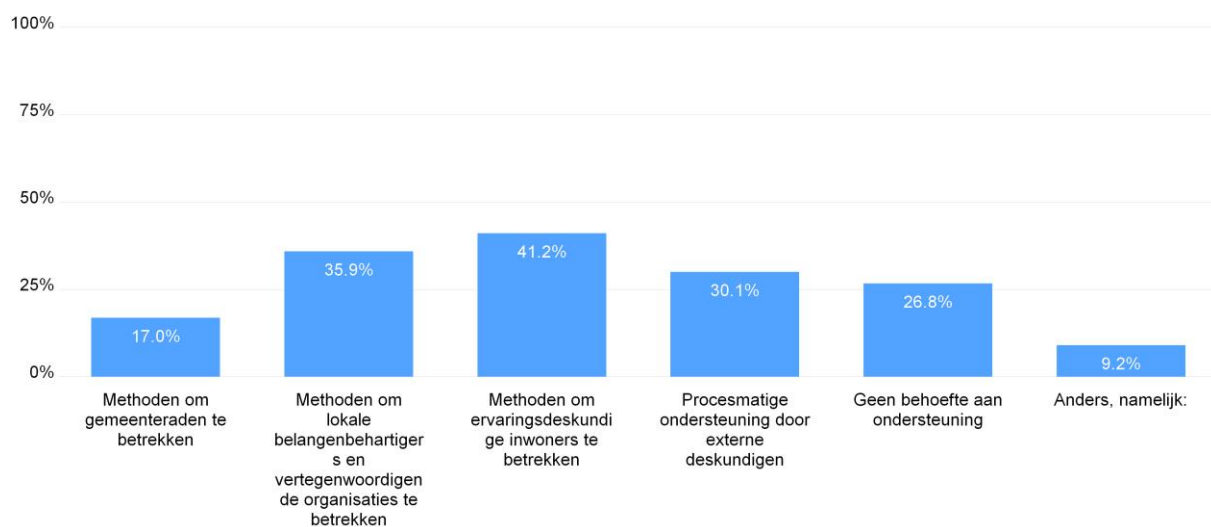
- Inspiratie is altijd fijn. Niet zomaar een voorbeeld, maar iets wat echt inspirerend is.
- Kennis is aanwezig.
- Ondersteuning bij bewustwording binnen de eigen organisatie. Bijvoorbeeld in de vorm van een masterclass.
- Ondersteuning op het gebied van toegankelijke informatie en dan met name toegankelijk maken van documenten (PDF)
- Over alle onderwerpen is meer informatie welkom!
- Tussentijdse monitoringinstrumenten, resultaten in beeld brengen. Met name: meten of inwoners met een beperking daadwerkelijk minder drempels ervaren.
- We zijn ons aan het oriënteren op toerusting van ervaringsdeskundigen. We hebben behoefte aan een meer laagdrempelige cursus of training van een aantal kortere bijeenkomsten, specifiek voor het ontwikkelen van ervaringsdeskundigheid. Voor veel van onze inwoners die hier best aan mee zouden willen doen zijn lange cursusedagen en/of ver reizen niet haalbaar. Aanbod hierin is weinig afgestemd op deze inwoners.
- Wij hebben als kleine tot middelgrote gemeente vooral een capaciteitsvraagstuk. Bij voldoende menskracht vinden we onze weg wel.
- Zolang wij geen actief beleid gaan ontwikkelen, geen behoefte aan ondersteuning. Mocht de keuze worden gemaakt wel beleidsontwikkeling op dit onderwerp op te pakken, dan is alle ondersteuning welkom.

Gegeven toelichtingen

- Ik heb gebruik gemaakt van jullie ondersteuning en zit het op de rit.
- Inhoudelijk is het wel helder.
- Nu nog geen zicht op eventuele behoefte aan ondersteuning. Wellicht in de volgende fase wel.
- ook specifiek voor een kleine gemeente cq organisatie.
- We zijn gefuseerd met drie gemeente. Voor één van de gemeenten hebben we al een inclusie agenda gemaakt. Hierdoor is de kennis nu aanwezig.
- We zijn ambtelijk gefuseerd en een van de andere gemeenten heeft al een inclusieagenda gemaakt. Dus de kennis is ondertussen in de organisatie.
- Generieke voorbeelden staan op site VNG, ook specifieke voorbeelden worden er genoemd, ook in (online)bijeenkomsten. Meer kaders meegeven (incl budget) was handig geweest vooraf, inmiddels al bijna zover dat inclusie-agenda wordt opgeleverd
- Niet van toepassing
- Uitwisseling van veranderkundige aanpakken is gewenst. Een actief leernetwerk met gemeenten en VNG kan hierbij helpen.
- Specifieke informatie als een bepaald, nog "onbekend" onderwerp wordt opgepakt.
- Voor het ontwikkelen van de LIA heb ik de 4 masterclasses van de VNG bijgewoond. De tips heb ik gebruik en ook de goede voorbeelden op de website 'Iedereen doet mee'. Ik ben nu met de begroting bezig en heb daarom behoefte aan inzicht in het begroten van de kosten, goede voorbeelden van offertes.
- Nu vooral op gemeente gericht. Hoe gaan we om met ondernemers?
- Vooralsnog monitoren we pragmatisch op de acties die we doen. Veelal leveren deze vanzelfsprekend verbetering(en) op voor deeldoelgroepen. Maar voor het vervolgplan (2022 en verder) dat we in de loop van 2021 samen met de werkgroep VN-verdrag (ervaringsdeskundigen) gaan opstellen, willen we mogelijk wél iets over monitoring/resultaatmeting opnemen. Daarop zouden we advies kunnen gebruiken. Moet een makkelijk en administratief arm uit te voeren instrument/methodiek zijn.

- Hoe breidt je je netwerk van ervaringsdeskundigen uit? En vooral hoe bereik je minder zelfstandige of communicatief sterke ervaringsdeskundigen? Hoe overtuig je scholen, verenigingen, ondernemers om zich in te zetten voor de inclusieve samenleving?
- We hebben al een inspirerende uitleg gekregen van Joyce van der Klauw. Veel informatie ontvangen. We zijn nog wel zoekende om dat behapbaar te maken.
- Inclusie op gebied van arbeidsmarkt en onderwijs
- Maar ik weet jullie te vinden! Eerst moet ik de boel hier opschudden.
- Als je naar het VN verdrag kijkt, wat is er dan nog in onze gemeente nodig. De gemeente Dordrecht werkt vele jaren op verschillende terreinen aan inclusief beleid.
- O-meting is in Leiden mislukt, vanwege te lage respons. Corona heeft daar een rol in gespeeld.
- Antwoord vraag 8: dan met name arbeidsmarkt en onderwijs.

8. Welke procesmatige ondersteuning kan uw gemeente gebruiken in het kader van het VN-Verdrag? (Meerdere antwoorden mogelijk)

Observaties

Totaal

153

Anders

- Zie antwoord bij vraag 8
- Vooral nog kan ik niet inschatten welke procesmatige ondersteuning wel nodig zouden kunnen hebben. Daarvoor zit de uitrol van het VN verdrag nog in een te vroeg stadium. Op de site van de inclusie staan ook voldoende voorbeelden om te gebruiken.
- Gezien de fusie en de geldelijke ontwikkelingen wordt in de brede zin gekeken welke keuzes de gemeente moet maken, hierin wordt ook het toegankelijkheidsbeleid meegenomen.
- Ondersteuning bij toegankelijke documenten
- Op dit moment niet te zeggen. Er is gebrek aan capaciteit.
- Evenwicht tussen fysieke toegankelijkheid en een inclusieve samenleving
- Partijen zoals ondernemers te betrekken
- Wel behoefte aan ondersteuning, maar voornamelijk intern.
- Ervaringen uitwisselen.
- Hoe betrek je ondernemers?

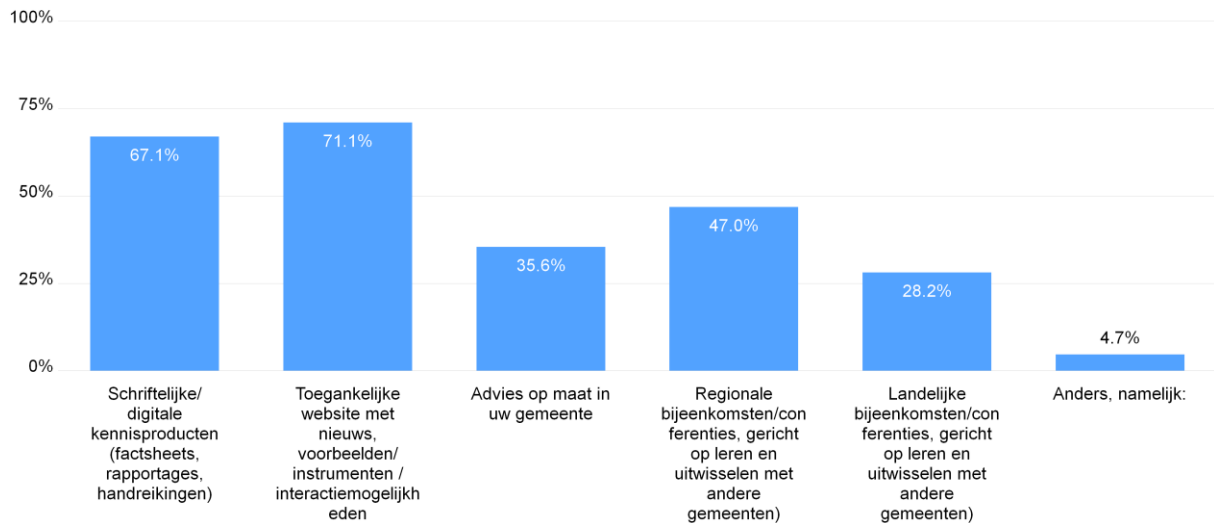
- 2021 is het jaar van 'Kampen, all inclusive' Dat heeft ook alles te maken met het VN-verdrag. Op dit moment is geen behoefte aan procesmatige ondersteuning, maar we laten het antwoord graag open
- Kan ik nu nog niet inschatten.
- Ondersteuning in pragmatische invullen. Veel gebeurt al. laat de goede voorbeelden zien.

Gegeven toelichtingen

- Wij maken gebruik van ervaringsdeskundigen van de cliëntenraad Gehandicapten Heerlen. Dit is echter een kleine groep ervaringsdeskundigen. Ze vertegenwoordigen met hun kennis en kunde niet alle disciplines binnen de thema's waar wij de lokale inclusie agenda mede door hebben opgesteld. Zodoende missen wij op een aantal gebieden ervaringsdeskundigen die met ambtenaren en externe partners kunnen samenwerken. Om echt in de diepte van de materie te gaan. We hebben al wat ideeën om te kijken of we inwoners kunnen werven die hier een rol in willen spelen maar of dit ook de juiste benadering is, dat is de vraag. Wellicht heeft de VNG allerlei tips en adviezen hiervoor die wij nu niet toepassen. Ook zoeken wij hulpmiddelen om jongeren met een beperking te betrekken. Wellicht influencers die als rolmodel iets kunnen betekenen.
- zie vraag 8
- Momenteel geen behoefte
- Wij hebben al ambassadeurs, maar we staan nog aan het begin. Wat handvatten zouden fijn zijn, over hoe om te gaan met deze doelgroep. De ambassadeurs zijn erg divers in hun beperkingen, wat onderlinge communicatie vaak lastig maakt. Daarnaast is het merendeel door hun beperking vaak maar beperkt belastbaar, waardoor zij snel 'overvraagt' zijn. Het is soms lastig zoeken naar een balans die past.
- het antwoord is vnl ingegeven door een capaciteitsvraagstuk
- De politiek wil het klein houden en we hebben al een inclusieagenda gemaakt bij een van onze andere fusie gemeenten.
- We zijn ambtelijk gefuseerd en een van de andere gemeenten heeft al een inclusieagenda gemaakt. Dus de kennis is ondertussen in de organisatie.
- Gezien onze nieuwe werkwijze in De Bilt om met projecten inclusief "mee te denken" is het handig om meer kennis te hebben om ervaringsdeskundigen of inwoners meer bij het beleid te betrekken.
- Vraagstuk van de inclusieve beweging op gang brengen met bestuurlijk zelfstandige partners als onderwijs en bedrijfsleven, en met de situatie van niet-inclusieve wetgeving (bijv. onderwijs).
- Als je weinig tijd hebt om zelf een heel traject in de volle breedte te doordenken en op te zetten, zou het heel fijn zijn als je met iemand die weet wat nodig is en wat kan, te sparren en samen een strak traject te ontwerpen en goed te doordenken
- Wat wordt precies bedoeld met procesmatige ondersteuning door externe deskundigen?
- Gemeente heeft opdracht te komen tot een Inclusie Agenda. Dat is een breed begrip. Behoeft aan begeleiding bij de concrete invulling.
- Op zich alles, maar ik heb de kennis/het netwerk ondertussen ook wel en weet er gebruik van te maken.
- Vooral iedereen de kans geven mee te denken is een flinke klus. Iedereen doet ertoe, maar soms worden ervaringsdeskundigen overschaduwd door anderen.
- Op dit moment ontbreekt behoefte vanwege het ontbreken van ambtelijke capaciteit en bestuurlijke prioriteit.
- Op dit moment nog niet bekend, als het nodig is weten wij organisaties te vinden die ons mogelijk kunnen ondersteunen.

- Methoden om te betrekken: eerder om het proces te begeleiden en de verwachtingen over en weer te managen. Want wat kunnen zij wel / niet verwachten van het VN Verdrag? Wat is reëel?

9. In welke vorm ontvangt u deze ondersteuning bij voorkeur? (Meerdere antwoorden mogelijk)

Observaties

Totaal

149

Anders, namelijk:

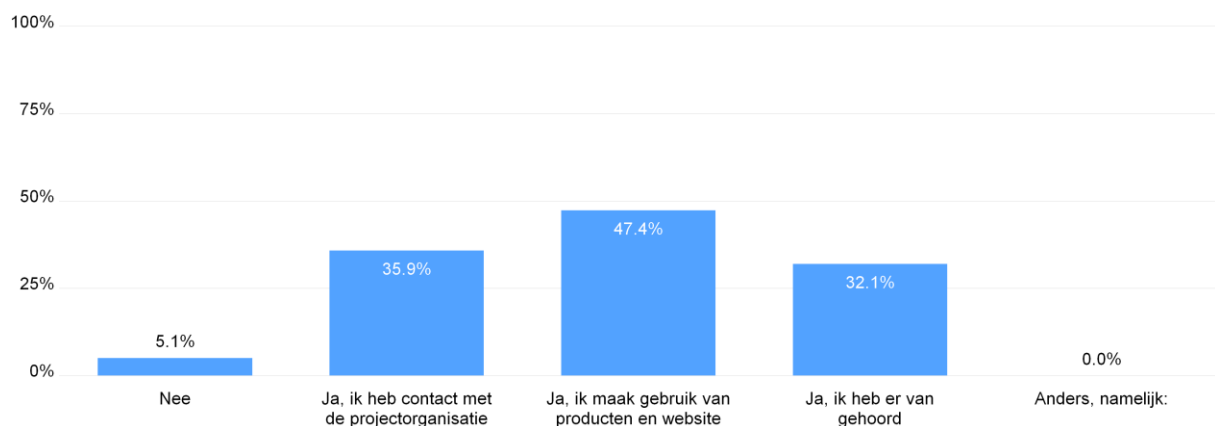
- zie vraag 8
- Personele inzet
- Culemborg is een kleine gemeente (28.500 inw) met grote ambities. We zijn regenbooggemeente en willen zeker inzetten op inclusieve samenleving. Bewustwording speelt een belangrijke rol, maar dit is nog niet weggelegd voor iedereen. Belangrijke gemis is de capaciteit die ontbreekt. Hoe kunnen we met deze gegevens een plan van aanpak maken wat reëel is? Heeft de VNG hier voorbeelden van en dan voor een kleine stad. Of tips?
- Subsidiemogelijkheden voor extern advies
- Wij zitten in de verkennende fase; wij zijn aan het onderzoeken wat de ratificatie betekent voor het beleid van onze gemeente.
- Zie antwoord bij vraag 8

Gegeven toelichtingen

- Advies op maat zou natuurlijk prachtig zijn, maar we realiseren ons dat dat niet haalbaar is voor 350 gemeenten.
- Alle bovenstaande opties helpen in de verdere uitwerking van het inclusiebeleid binnen de gemeente. Ook meer praktische hulpmiddelen zouden kunnen helpen, zoals informatie/links naar materialen voor een bewustwordingscampagne en dergelijke.
- Alles helpt natuurlijk, maar advies op maat staat wel op 1
- De bijeenkomsten heb ik regelmatig bijgewoond. Die zijn waardevol.
- Delen van ervaringen van andere gemeente.
- Dit is nu moeilijk aan te geven. Dat is erg afhankelijk van de uitvoering.

- Er wordt al heel veel gedeeld, er is veel informatie beschikbaar. Het is meer het gevoel van nu aan het werk. zoals de monitor met een 0-meting/vragenlijsten samenstellen.
- Ik heb de webinars die tijdens Corona werden georganiseerd heel erg goed gevonden. De reistijd was voor mij vaak een reden om niet naar bijeenkomsten te gaan. Nu dat digitaal kon heb ik er veel van geleerd. Ik zou het echt heel fijn vinden als die er nog blijven komen. Ook waarin ruimte is om met elkaar in gesprek te gaan!
- In eerste instantie op deze wijze. Mogelijk later ook anders.
- Kennis en informatie, die voor alle bij de implementatie van het VN-verdrag betrokkenen, te gebruiken is: inwoners met een beperking, organisaties, gemeente.
- Landelijke bijeenkomsten mits die ook gericht zijn op gemeenten die al verder zijn met hun lokale inclusie agenda. Allerlei start informatie is niet interessant voor de eerste groep koplopers-gemeenten. Uiteraard altijd bereid mijn kennis en ervaring te delen met beginnende gemeenten maar ik wil zelf ook nieuwe inspiratie of ideeën ophalen.
- Voor regionale en landelijke bijeenkomsten geldt dat deze bij voorkeur online zouden moeten worden georganiseerd.
- Voor specifieke kennis en capaciteit
- We zijn niet kieskeurig :-) Als de ondersteuning een duidelijke meerwaarde voor ons heeft, is de vorm waarin die ondersteuning komt wat minder van belang.
- Wij maken er al veel gebruik van en wij ervaren dit als prettig en waardevol.

10. Bent u bekend met de ondersteuning vanuit het VNG-project 'Iedereen doet mee'?

Observaties

Totaal

156

Anders

-

Gegeven toelichtingen

Nee

- De gemeente Brummen is pas net met de verkenning gestart

Ja, ik heb contact met de projectorganisatie

- Fijne contactpersonen die ons goed hebben geholpen en helpen.

- Haha nieuwe antwoordmogelijkheid nodig "ik was de projectorganisatie"
- Ik ben heel blij met de projectorganisatie :)

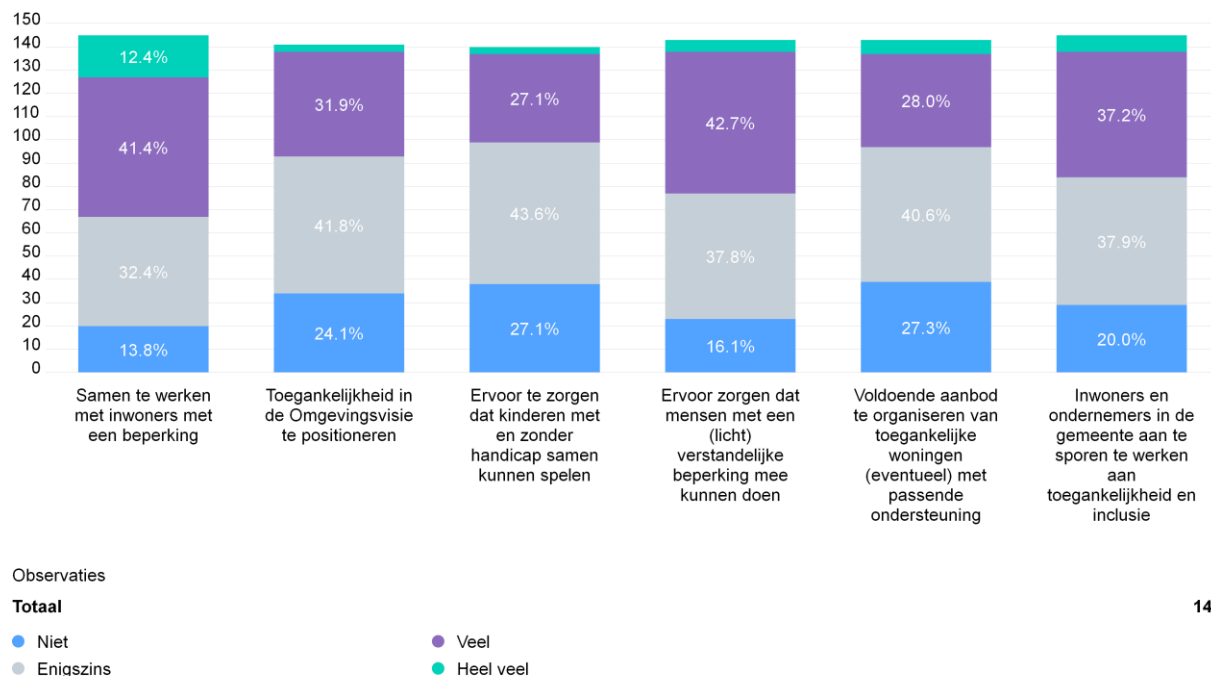
Ja, ik heb er van gehoord

- Ja, zeker. Deze zomer hebben we de masterclasses gevolgd.

Ja, ik maak gebruik van producten en website

- Iets sterker dan van gehoord. Ook de website en producten bekeken.
- Ik heb in 2020 twee keer een online bijeenkomst bijgewoond.
- Maar daar houdt het ook wel op. Door Corona is mijn voornemen om een goede start te maken in 2020 in het water gevallen. Hopelijk kan er 2021 wel iets meer. Ik vind zelf ook echt wel dat we onderhand naar de agenda moeten toewerken!
- Wij zouden hier graag aan deelnemen.

11. De VNG zet zich extra in op een aantal onderwerpen. Kunt u aangeven in hoeverre u het VN-verdrag Handicap gebruikt om:

Gegeven toelichtingen

- Bovenstaande onderwerpen zijn allemaal van belang. Veel van deze items zijn al vastgelegd in aparte verordeningen of plaatselijke beleidsregels. De kunst is om met dit VN verdrag niet iets niets te maken maar om aan te geven dat we al heel veel doen en dat de visie "iedereen

moet mee kunnen doen" is verankerd op allerlei terreinen waar een gemeente mee aan de slag is.

- Digitale toegankelijkheid, Omgevingswet en opengestelde toiletvoorzieningen wordt actie op ondernomen. Een breder plan is momenteel niet haalbaar.
- Dit zouden allemaal mooie dingen zijn waar we het voor willen gaan gebruiken maar zover zijn we nog niet
- Gemeente SWF zet zich in voor deze onderwerpen. Hiervoor wordt niet specifiek het VN-Verdrag Handicap gebruikt. Met het opstellen van de inclusie-agenda willen we vanuit het VN-Verdrag Handicap wel extra de focus gaan leggen op specifieke onderwerpen.
- Het antwoord is hier vooral "nog niet". Onze gemeente moet nog actief aan de slag met implementatie.
- Het helpt om belang en noodzaak aan te geven.
- Het is nu nog vooral een 'gemeentelijk feestje'. 'De inwoner' en 'De ondernemer' doen nog niet echt mee.
- Het VN-verdrag staat als zodanig niet 'op de agenda'. Het is onbekend in hoeverre dat door vakinhoudelijke ambtenaren het VN-verdrag wordt gebruikt.
- Het zou mooi zijn om de links tussen het VN Verdrag en de onderwerpen van de VNG te verstevigen. Want die lijn volgt dan vrij automatisch ook voor een gemeente.
- Hierover is in onze gemeente nog geen besluit genomen.
- Ik heb de website een aantal keer bezocht om inspiratie/kennis op te doen. daarna heb ik er geen gebruik meer van gemaakt.
- In de gemeente Midden-Delfland zijn de lijnen kort en is er een 'ons kent ons cultuur'. Weinig mensen vallen buiten de boot in deze dorpen, omdat er altijd wel hulp is van derden aan mensen met een beperking om mee te doen.
- in Q1 2021 wordt de prioriteit van onderwerpen met ervaringsdeskundigen besproken. pas daarna kijken we aan welk onderwerp we veel/weinig aan dacht geven.
- Lijntje met Omgevingsvisie is nog heel dun. Recentelijk Speelakkoord vastgesteld met aandacht voor kinderen met een beperking. Het blijkt heel moeilijk om kinderen met een beperking en hun ouders actief te betrekken bij lokale spelprojecten. Wonen is nog geen speerpunt in het VN-Actieplan. Heb geen zicht op wat hier al gebeurt t.a.v. toegankelijkheid. Vandaar score 'niet'. Contacten met ondernemers staat als actie in het VN-Actieplan maar is dit jaar i.v.m. corona niet uitgevoerd.
- Niet bekend
- Nog niet opgepakt, dus geen ervaring.
- Nog niet, dus...
- NOG niet.
- Om praktische redenen - vooral het aantal uren dat we voor de inclusie agenda kunnen inzetten - kunnen we niet alle onderdelen tegelijkertijd oppakken. Daarom hebben we principes geformuleerd en zetten we ons er eerst voor in dat het betrekken van ervaringsdeskundigen binnen de hele organisatie een vanzelfsprekendheid wordt en we zoveel mogelijk aansluiten bij wat er al op de planning staat.
- Op al deze terreinen zijn ontwikkelingen. Ondernemers mogen beter worden aangespoord
- Op dit moment gaat het om ambtelijke voornemens, die in de praktijk nog kunnen wijzigen.
- Op dit moment zijn wij nog niet zover om deze specifiek vragen te kunnen beantwoorden.
- Veel onderdelen staan op beleidsmatig gebied nog in de kinderschoenen.
- VN-Verdrag is niet in die mate bekend bij de ambtenaren dat het ook zo gebruikt kan worden.
- Waar 'enigszins' is vermeld daar wordt aan gewerkt, alleen kan dit zeker nog beter. Er worden aan beleidsstukken gewerkt om toegankelijkheid in de omgevingsvisie te positioneren. Dit geldt ook voor het onderdeel samen spelen, bewegen. Zorgen dat mensen met een (licht) verstandelijke beperking mee kunnen doen is ook een onderdeel waar meer inspanningen

dienen te worden genomen. Voldoende aanbod te organiseren van toegankelijke woningen met passende ondersteuning is onderdeel van het woningonderzoek dat eind 2020 wordt afgerond. Ook hierin dienen vervolgacties te worden gemaakt.

- We deden al heel veel op dit terrein, dus hebben het VN verdrag niet nodig om in actie te komen
- We hebben het VN-verdrag Handicap nog niet geïmplementeerd, daarom maken wij geen gebruik van VNG voorbeelden en onderwerpen
- We kunnen deze vraag nog niet beantwoorden omdat we onze voorbereidingen nog moeten starten.
- We werken op basis van een integrale uitvoeringagenda aan maatschappelijke doelen, inspanningen en randvoorwaarden, waar bovenstaande onderwerpen in staan opgenomen. De nog op te stellen inclusie agenda is dan ook een inventarisatie van bestaand beleid en uitvoering. .
- We willen nog meer inwoners en ondernemers gaan bereiken voor het vergroten van de bewustwording. Dit is een actiepunt in de LIA.
- We zijn nog bezig met de inventarisatie.
- We zijn wel bezig om aanbod van toegankelijke woningen te realiseren, maar dit doen we niet onder de vlag van inclusie.
- Zie eerdere antwoorden: we werken al integraal, dan gaan we niet apart deze agenda gebruiken voor Omgevingswet e.v.
- zo ver zijn we nog niet

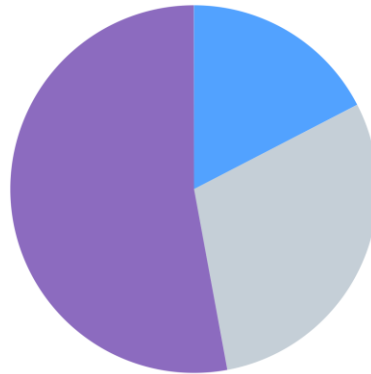
11. Zijn er nog (andere) zaken/tips rondom het Verdrag die u graag wilt meegeven?

- Maak gebruik van elkaars kennis en kunde. Het wordt ook tijd dat de 'vrijblijvendheid' er langzaam vanaf is om nog niet te starten met een lokale inclusie agenda. Gemeenten hebben elkaar nodig op heel veel onderwerpen en samenwerking is hierin cruciaal. Inclusie stopt niet bij de grens. Het zou ook een goed zijn om binnen de lokale overheid veel meer uniformiteit in te bouwen aangezien organisaties verschillend zijn opgebouwd en functioneren maar wel in de basis voorzieningen en dienstverlening hetzelfde zouden moeten doen. Hier kan zeker nog efficiency voordeel worden bereikt. Tenslotte: gemeenten zouden zich ook eens meer samen moeten pakken richting de landelijke overheid. Vaak worden door Ministeries allerlei soorten beleid opgesteld waarvan je kunt afvragen hoe realistisch dit is om in de praktijk toe te passen. Voorbeeld de toeslagen affaire, WMO beleid, jeugdzorg. Heel veel zaken die eerst landelijk waren geregeld komen op het bordje van de lokale overheden terecht zonder de juiste financiële compensatie. Ik vraag me soms af: waarom hebben we nog wel eigenlijk Ministeries nodig?
- Bewustwording is de sleutel. Daarom eerst binnen het gemeentehuis bewustwording creëren, alvorens je andere partijen betreft. Ervaringsdagen helpt collega's om door een andere bril naar hun werk te kijken
- Bij ons is de worsteling over de definitie van diversiteit aanwezig: wij willen het breder trekken dan mensen met een beperking, maar hoe doe je dat terwijl iedereen zich tegelijkertijd aangesproken voelt?
- De gemeentelijke bezuinigingen (gemeente Maastricht moet 25 miljoen bezuinigen) zijn van invloed op de uitvoering van de lokale inclusie agenda. Er zijn zaken die geen extra geld kosten, maar er zijn onderdelen die we enkel met budget kunnen realiseren. Financiële ondersteuning door het rijk is wenselijk.
- een projectleider zou fijn zijn. we hebben veel taken die we moeten uitvoeren als gemeente. dit VN verdrag handicap is niet zomaar iets. Dit wil je goed doen en iedereen bij betrekken zodat het ook een gedragen plan wordt, dit kost veel tijd en door alle drukte nu lukt dit vaak niet.

- Er gebeurt in weert al veel op het gebied van inclusie maar het vastleggen hiervan in en meerjarige lokale inclusie agenda is (nog) niet het geval. Daar willen we in 2021 aan gaan werken. Probleem is echter dat er geen extra budget voor beschikbaar is, en er ook geen extra formatie voor (kan) worden vrijgemaakt. Daarnaast kampt onze belangrijkste partner, de Stichting Toegankelijk Weert (ervaringsdeskundigen) met capaciteitsproblemen (o.a. bestuurlijk) waardoor de aanpak om te komen tot een Lokale Inclusie Agenda van de grond komt. Daarnaast speelt Covid-19 ook nog een beperkende rol v.w.b. het organiseren van bijeenkomsten.
- -Er is in deze vragenlijst niet gevraagd naar het concrete proces en de resultaten.
-De uitgangssituatie van de vragenlijst lijkt te gaan over gemeenten die nog weinig op het gebied van inclusief beleid doen.
-Inclusief beleid heeft geen eindpunt. Tussentijds wordt het beleid flexibel aangepast.
-De werkzaamheden zijn zeer veel omvattend. Hoe kunnen we focussen om aandacht te behouden, de praktijk te kunnen managen?
- Goed om voor kleine - en midden grote gemeenten een supervisiegroep te organiseren (kan in regionaal verband) om ervaringen uit te wisselen / elkaar te versterken.
- Ik vind het lastig om verwachtingen te managen. De gemeente is soort van 'verantwoordelijk voor alles' (alle drempels weg voor alle soort uitsluitingsgronden op alle leefdomeinen) maar kan zelf niet echt heel veel daadwerkelijk oplossen. We gaan stapje bij beetje verbeteren. Ik wil geen agenda met wollige ambities en fantastische vergezichten, waar vervolgens weinig van terecht komt. Maar het gevaar van een traject met iedereen over alles, en dan uiteindelijk maar een kleine veranderagenda, is dat velen teleurgesteld raken. Veel mensen moeten in beweging komen en een steentje bijdragen, maar dat kost veel tijd en overredingskracht. Ik ben maar alleen op dit beleidsterrein en heb beperkt tijd. Hoe doe ik dat goed? Daarom aarzel ik nog om er aan te beginnen.
- In het collegevoorstel hebben we een kopje toegevoegd met overig, waaronder toegankelijkheid.
- 'Laaghangend fruit' - aanpassingen in de openbare ruimte bv - zijn gemakkelijk en absoluut van belang, maar meer nog is er een omslag in denken en werken nodig. Wij gaan ervanuit dat wij zelf niets weten en dus ook niets voor onze inwoners mogen invullen. Onze inwoners met een beperking weten zelf het beste waar zij behoefte aan hebben en welke struikelblokken (fysiek en metaforisch) zij tegenkomen. Daarnaast moeten we er ook rekening mee houden dat 'beperkingen' heel breed is, en dat de belangen van de diverse groepen hierin soms haaks op elkaar kunnen staan. Een toegankelijke website voor mensen met een visuele beperking, bijvoorbeeld, heeft veel contrast nodig. Maar dat kan voor autistische gebruikers met overgevoeligheid voor visuele prikkels juist erg vervelend zijn. Voor een website is dat vrij makkelijk op te lossen, maar we moeten er dus niet alleen voor zorgen dat *wij* met de ervaringsdeskundigen in contact blijven, maar dat zij ook onderling met elkaar in gesprek gaan.
- Naleving is nog wat te vrijblijvend.
- Nee (5x)
- Nee, dit zal nog moet blijken na het invullen van een inclusie agenda.
- Nee. Het is een goed initiatief en goed dat bijgehouden wordt welke gemeente werken volgens het VN-verdrag Handicap. In 2021 doen wij de scan in hoeverre wij hieraan voldoen en stellen op basis van de uitkomsten een implementatie plan op.
- Op dit moment is er vanwege gebrek aan capaciteit weinig aandacht voor het inclusief beleid binnen onze gemeente. Daarnaast is het voor mij een nieuw onderwerp. Een onderwerp waar ik me hard voor wil maken, maar gezien de beschikbare tijd nog niet aan toe gekomen ben
- Toegankelijkheid van zorg is in onze provincie een behoorlijke uitdaging. Zeeland kampt b.v. al jaren met een huisartsentekort.

- zie eerdere toelichtingen.
- Zorg ervoor dat de VNG iedereen doet mee! blijft faciliteren en verbinden, ook na Onbeperkt Meedoen! Ontwikkel strategieën en aanpakken voor samenbrengen VN-verdrag in het brede inclusiebeleid. Bevorder de betrokkenheid van inwoners met een beperking als ambassadeurs van het VN-verdrag.

12. Mogen wij naar aanleiding van uw antwoorden contact opnemen voor het stellen van aanvullende vragen?

Observaties

Totaal

155

- Nee, geen behoefte aan 17.4%
- Nee, geen behoefte aan, maar ik wel op de hoogte gehouden worden over de resultaten van dit onderzoek (Zou u dan hieronder uw naam en e-mail adres willen vermelden?) 29.7%
- Ja, dat mag (zou u dan hieronder uw naam, e-mail adres en telefoonnummer willen invullen) 52.9%

Onderstaande 173 gemeenten hebben deelgenomen aan de peiling implementatie VN-verdrag
Handicap 2021

Aa en Hunze	Halderberge	Ommen
Aalten	Hardenberg	Oosterhout
Alblasserdam	Harderwijk	Purmerend en Beemster
Alkmaar	Heemskerk	Putten
Almere	Heemstede	Reimerswaal
Alphen aan den Rijn	Heerhugowaard	Renkum
Alphen-Chaam	Heerlen	Reusel-De Mierden
Ameland	Heeze-Leende	Rheden
Amersfoort	Hellendoorn	Rhenen
Amstelveen	Helmond	Ridderkerk en Barendrecht
Amsterdam	Het Hogeland	Rijswijk
Arnhem	Heumen	Roerdalen
Baarle-Nassau	Hilvarenbeek	Roermond
Beek	hof van Twente	Rozendaal
Beekdaelen	Hollands Kroon	Rucphen
Bergeijk	Hoogeveen	Schagen
Bergen (Limburg)	Horst aan de Maas	Schouwen-Duiveland
Bergen op zoom	Houten	Simpelveld
Berkelland	Huizen	Sint Anthonis
Bernheze	Hulst	Sittard-Geleen
Best	Kampen	Sluis
Beuningen	Kapelle	Son en Breugel
Bloemendaal	Katwijk	Stadskanaal
Borne	Kerkrade	Steenbergen
Borsele	Krimpen aan den IJssel	Stein
Boxtel en Sint-Michielsgestel	Laarbeek	Stichtse Vecht
Brielle	Leeuwarden	Súdwest-Fryslân
Brummen	Leiden	Terschelling
Brunssum	Leidschendam-Voorburg	Tholen
Buren	Lelystad	Tubbergen
Capelle aan den IJssel	Leusden	Tynaarlo
Castricum	Lisse	Uden
Coevorden	Lochem	Utrecht
Culemborg	Loon op Zand	Utrechtse Heuvelrug
De Bilt	Maasdriel	Valkenburg aan de Geul
Deurne	Maasgouw	Valkenswaard
Deventer	Maassluis	Veendam
Doetinchem	Maastricht	Venlo
Dordrecht	Medemblik	Vlaardingen
Drimmelen	Meerssen	Vught
Dronten	Meierijstad	Waadhoeke
Ede	Meppel	Wageningen
Eemsdelta	Middelburg	Weert
Eindhoven	Midden Drenthe	Weesp
Emmen	Midden-Delfland	West Betuwe
Ermelo	Midden-Drenthe	Westerkwartier
Etten-Leur	Moerdijk	Westerveld
Geldrop-mierlo	Molenlanden	Wierden

Gemert-Bakel Gilze en Rijen Goes Goirle Gooise Meren Gorinchem Groningen Gulpen-Wittem Haaksbergen Haarlemmermeer	Mook en Middelaar Neder-Betuwe Nijmegen Noord-Beveland Noordenveld Noordwijk Nunspeet Oegstgeest Oirschot Oldebroek	Wijk bij Duurstede Winterswijk Woudenberg Zaanstad Zeewolde Zeist Zoetermeer Zundert Zwijndrecht
--	--	--

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling